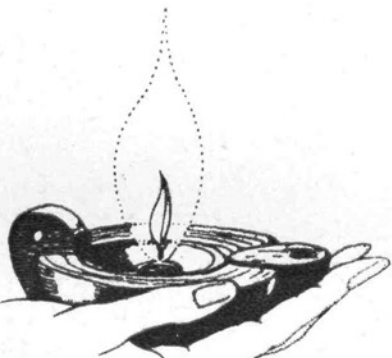

Poštnina plačana v gotovini.

1

1934
ŽENSKI
LIST.

VIGRED

112910

VIGRED. Ženski in dekliški list s prilogami: Modna priloga in Krojna pola. Izdaja konzorcij Vigredi (Vida Mašič), Ljubljana, Masarykova 12. Uredništvo (Poženel Zora) in uprava Masarykova cesta 12 (palača Vzajemne zavarovalnice). Tiska Misijonska tiskarna, Domžale - Groblje (Jos. Godina C. M.). Naročnina Din 25.—

V S E B I N A

Bela srca. (Lojze Županov.) — Božične misli velikih duš. — Prisluhnite. — Zgodba sv. noči. — Moj božič. — In našli so dete. — Hiša v Grapi. — Izpoved. — Moda. — Kmetški stan — vir zdravih razmer. — Povest o kipcu. — Žena in delo. — Kolo-dvorski misijon. — Proč od doma. — Po ženskem svetu. — V Rožnem domu. — Za danes in jutri.

DOBRE KNJIGE

Mohorjeva družba je tudi letos zelo bogato obdarila svoje naročnike. Izdala je šestero rednih publikacij, za doplačilo pa še štiri knjige. Za danes si bomo ogledali samo redne publikacije. Prva in najvažnejša knjiga, po kateri seže vsakdo najprej, je **Koledar**. Koledar Mohorjeve družbe pa ni samo koledar, ampak je bogata družinska knjiga, v kateri najde vsakdo nekaj svojega. Za gospodarje je posebno važno poglavje o davkih, kar je vse prav poljudno razloženo. Obeta pa se, da bo Mohorjeva v bližnji bodočnosti izdala celotno knjigo o davčnih zakonih. Poročila iz južnih krajev naše države, kjer živi na tisoče Slovencev, zanima prav posebno tiste družine, ki imajo koga izmed svojcev tam. Poglavje o skrbi za slovenska dekleta, doma in tujem, je prav posebne važnosti in je prav, da se delo, ki ga vrši Društvo za varstvo deklet v Ljubljani, publicira široki javnosti, kar se je letos zgodilo v Koledarju, ki je šel v skoro 50.000 izvodih v razne dežele. Morda kdo pogreša v Koledarju beletristike, vendar pride ta druge na svoj račun.

Druga važna knjiga v redni izdaji je **Življenje svetnikov**. Ta zvezek obravnava kot devet zvezek svetniško vrsto v mesecu majniku. Ta knjiga je ona družinska knjiga, ki jo imajo katoliške družine za vsakdanje branje. Saj je po mnogih družinah, hvala Bogu, še navada, da vsak večer prečita gospodar ali gospodinja zbrani družini legendo svetnika prihodnjega dne, kar se izvrši še prav posebno slovesno, če je ta ali oni prihodnji dan godovnjak. Glede te knjige obeta Mohorjeva za prihodnje leto neko izpremembo; bila je do sedaj vsako leto med rednimi publikacijami, a bi morali, preden bi obdelali celo leto svetniških praznikov, čakati 14 let. Prav zato pa je Mohorjeva sklenila, da bo s prihodnjim letom prenesla to knjigo med izredne publikacije in jo bo izdajala v širši vsebini. Na ta način bomo tudi še sodobniki dočakali celotne knjige.

Kot tretja knjiga redne izdaje so **Večernice**. Te so prišle letos kot 86. zvezek in obsegajo socialno povest »Izobčenci«, ki jo je spisal Matija Malešič. Lahko bi imeno-

ZA BOŽIČ IN NOVO LETO KUPUJTE RAZGLEDNICE Kolodvorskega misijona

NA DEBELO MASARYKOVA 12,

NA DROBNO V VSEH TRGOVINAH IN TRAFIKAH.

VIGRED

LETO. XII. ~ LJUBLJANA, 1. JANUARJA 1934. ~ ŠTEV. 1.

Lojze Županov:

112910

BELA SRCA.

Povest učiteljice Majde.

I. Na vozu.

»Hi!« švrkne Paljuškov Jože po Rjavcu, ki zakreše s prvo nogo v kamen in potegne.

V jesenskih dneh zalivajo Belo Krajino malone vsakodnevna deževja, zatoorej je cesta s semiške postaje ko razgažen ilovnat kolo-voz. In poprečna deska med voznima lojtrnicama podrsuje naprej in nazaj, tako da se mlada učiteljica Majda, ki sedi na njej, pozibava kot v čolnu. Pa danes je nič ne zdrami; njene misli se pretakajo z meglo, ki se trga po smuških rebrih.

Njeno življenje vozijo iz kraja v kraj.

Dva in dvajset let šteje, pa že potuje na tretje učiteljsko mesto. Iz samote v samoto. Nikjer ni življenja, nikjer človeka. Sama dolgočasna zemlja, kamenje in zabiti otroci, ki ji glodajo dušo. Le kako je šla iz mesta, kjer ji je teklo detinstvo.

Ob nasipu Ljubljaniče so čebljali otroci. Velika vojna jim je izvotlila lica, izsušila telesa. Beseda kruh jim je bila kot nedeljska pesem. Tudi trave ni bilo ne metulja, le večerni komarji so zujili iz Ljubljaničine struge. Nekoč se je vrnil peričin Franci, ki je bil dva meseca na kmetih, in se je čudovito bahal: Tam raste po njivah pšenica, iz katere pečejo kruh.

Kruh! se je izvil vzdih iz sestradanih teles.

Po lozah gnezdiijo ptički; po trtjih rastejo grozdi, po pašnikih se pasejo telički. Ljubljano in Ljubljaničo bi dal za en sam dan življenja na kmetih... Majdica je bila takrat ljubljanski otrok, ujet v tesen, smrdljiv prostor, zatoorej je z začudenjem odprla oči v novo razodetje in poslej sleherni dan v ta novi svet potovala...

Pred dvema letoma pa se je Majda prvikrat vozila kot odraslo dekle v svet. Oče jo je spremljal v novo službo. Na Koroško! Vso pot ji je brnelo v glavi: senožeti, metulji, ptički, gozdi . . . Kolesa so pela njeno pesem, oče pa je pribijal: Ljudje na kmetih so narod, ljudje v mestih pa so pijavke, ki temu narodu pijo kri. S takim gledanjem je šla. Delavski kraj je bil, še bolj zavit v dim kot Ljubljana. Senožeti so bile medle, loze in trtja niso poznali. Sanje so se zgrozile. Otroci v šoli so bili hudobni, posebej uradniški, ki so vsevprek tožarili knapovske. Majda je videla, da se že v otroku koti razredno sovraštvo. To jo je pretreslo. Z ljubeznijo ni mogla nikamor. Njene ljubezni ti hajduki niso potrebovali. Ko je vzela v roke šibo, da bi jim izprašila zlost iz nevzgojenih src, so ji njihovi starši pokazali vrata . . . Drugo leto. Široka planjava v Prekmurju, ki nima začetka ne konca. Na tej planjavi se ji ni duša nikoli spočila, ker ni bilo predmeta, kamor bi se naslonila. Šolarji so bili deljeni v katoliške in evangelijske. Znova spletke in tožbe. Ljubezni ni bilo ne v otrokih ne v odraslih ljudeh. Po neskončni snežni odeji se je raztezala samota, ki je bila hujša od človeških krivic. Majdini živci so drhteli; neko šolsko uro se je sredi pouka zgrudila. Takrat se je duševno osamljena vrnila domov.

Zdaj gre v tretje. Bog ve, kolikokrat v življenju bo še romala iz dežele v deželo brez miru in počitka. Česa pravzaprav še išče po teh gnojnih vaseh? Šolarjev? Le kaj jim bo dala, ko pa je njeno srce prazno, ko izkopana njiva. Prazno in brez veselja.

»Hi!« potreplja Jože z vajeti, »kaj se ogleduješ za nama, novo gospodično nam voziš, Rjavec!«

Med trtji, kjer rumenijo listi ter se prelivajo v sladkoumirajočo pesem, se ziblje voz. Zidanice v jeseni oživijo. Ljudje stiskajo mošt, pokušajo, hvalijo in računajo, koliko bo vrglo to jesen. Sprehodi od zidanice do zidanice kakor k sv. maši. Pokusiš, tleskneš, osladiš obraz, dobro bo letos, angelci bi ga pili . . . In greš.

Poseben rod so ti Beli Kranjci. Zmešane so mnoge krvi, mnogi običaji in jeziki, a komponenta je plemenita: jezik ko olje, običaj ko kristal, kri ko vino. Vsak košček grunta je Belemu Kranjcu ko svetišče. Rahlja ga, gnoji in ljubi. In če mu vrne le drobec tistega, kar mu je dal, je hvaležen. Še kamen, ki ga je ta zemlja prebogata, mu je ljub kot otrok; njegovo je vse to, pa naj bo gruda ali kamen. Koš njegovega srca je; če gre namreč Beli Kranjec z doma le za en

dan, je bolan. Sliši, kako ga kličejo njive; v nevarnosti so, nekdo jim zlo prizadeva.

Učiteljci Majdi pa se zdi vse tako stisnjeno v kotlino, da ji jemlje dih. Hiše so zmetane v kupčke ko piščanci ob kočki. Nobena se ne upa oddaljiti od druge, niti za ped. Braniti se hočejo kot sestrice. Če pa pride požar, naj poginejo vse. Saj teče ena žila skozi vse stene, postelji in mize od kraja do konca vasi. Vsaka reber, vsaka dolina ima svoj kupček. Krog in krog pa se vijejo njive, stelniki, loze. Vmes se šetajo križem kražem ozke bele ceste, po katerih hodijo sleherno noč strahovi s pokopališč.

Na duši učiteljice Majde leži kamen. Tu bo zagrebla svojo mladost. Kar je še ostalo žarka na boljše čase, bo tu ugasnilo. In potem bo starka ter bo čakala, da jo nekje denejo v grob. Tu bo konec vseh njenih zasnov in mladih dni. Nikoli ne bo mamica. Ko je še živela ob Ljubljani, jo je igrala. In to naj bo vse? Nikoli ne bo poznala moža. A ženska brez moža je prečestokrat suho drevo brez sadu, ali pa se bo morala nasloniti na moža, ki ga ne ljubi? Tu bo zanemel njen večni nemir po nečem, kar se prijeti ne da, po čemer pa večno duša steza roke. Ali je tisto človek ali neznani

K polnočnici

Bog, kdo ve? Nekaj v njej zove. Klic čuje, a želje ne umeje. Premajhna je, prezapuščena.

Ali ji bo ta tiha vasica prinesla ono, po čemer mre?

»Hi!«

2. Obrazi.

Plaho in brez upa si je učiteljica Majda urejala sobico, ki je gledala skozi eno okence na gnojšče, skozi drugo v skladovnico kalandanc. Tako ni bilo nikjer sveta in neba. Strop se je nizko bočil, a stene se tesno priklepale. Le postelj, mizica, stolec in skrinja so bili njeni družabniki. Kot je bil brez peči. Saj Majda ni več imela bogve kakih predstav, odkar je prehodila svoje poti iz Koroške v Prekmurje: povsod so jo spravili v prazno starinsko poslopje, koder se pojavijo v nočeh strahovi in fantje nastavljajo goreče buče na okna; tam so ostale nade na svetlejši dni. Toda upala je, da bo morebiti vendarle tu našla svoj mir! Zdaj pa ta sobica brez luči in življenja. A ta je edina v selu, ki je prazna.

Miholj, žilav gruntar štirideset let, ni bil več Beli Kranjec. Pustil je to v ameriških jamah, kamor se je širikrat zakopal. Tolarji, tolarji! Kaj to, zemlja, domačija; tu je tesno, ljudje so preneumni, da bi kaj znali, kaj imeli. Za kamen se usede, pa ti ga strga, da bi več zemlje imel. Beraštvo tako! V Ameriki pa ješ in piješ, se šetaš in tolarje spravljaš...

Ne enega, tisoče Miholjev imamo. Sedemnajstletni so odhajali, solze so jim drsele po srcu, ko so podajali roke domačinom. Tam so se zgubili. Slekli so suknjo in dušo. Niso še spoznali sladkosti zemlje, zato jih ni klicala. Vrnili so se kot izgledani starci. In vendar — pol Bele Krajine je šlo čez lužo. Pol Bele Krajine smo dali kot bi z roko potegnil. Sami najsilnejši, ki bi Belo Krajino z rokami preorali. Niti zmenili se nismo. Nič se nam ni v srcu zgenilo. Šele zdaj, ko se vračajo domov z masko na očeh, so se nam odprle oči. Kdo jim bo vrnil zdravje, kdo zacelil prevare? Samo grob, samo grob...

»Včasih sem čitala o Belih Kranjcih«, se je domislila učiteljica Majda med večerjo, »da nosijo bele obleke, da verujejo v vile, more, goreč denar, ris; da živijo tu kresniki, zeleni Jurji, sveti trije Kralji in ne vem, kaj še. Pa vi ste kot drugi ljudje pri nas.«

»Da, da. Mi Amerikanci! Se nam pozna. Šli smo naprej, ti tepci pa so ostali pri svojih grivah, lesenih bajtah in babji veri. Nihče jih ne bo izvlekel ven.«

»Jaz pa bi prav take rada videla.«

Izpod čela se zasrši v učiteljico, to revo, ki služi na mesec nekaj soldov, pa hoče njega dol: »Kaj vam bodo! Šumčeva grba je taka, ta moj sosed, ki se pogiba nad plugom, da ga bo zdaj konec, pa si ne privošči niti v nedeljo govedine. To so ti sami staroverci.«

S široko žlico je zastrgal v dno skleda in zajel.

»Kaj boš tako govoril z gospodično!« je zabrundala njegova žena, debeluška Bara, ki je po stari belokranjski šegi spoštovala gospodo. Bila je Bara imenitna gospodinja. Ko je bil on onkraj luže, je zaleгла za dva gospodarja. Otroci so zagrabili za kose, motike ali cepce, če je le stegnila roko. Njene njive so bile ko obrisane, senožeti ko pometene. Desetletni Tonček je žvižgal s koso, pil žganje in cvrtje prigrizal ob košnjih jutrih. Njena hiša je bila ko kasarna delavcev. Zdaj so že trije v Ameriki, med njimi najpametnejši Janez; najstarejši Tone in najmlajši Štefan pa sta še doma.

»Eh, kaj ti veš! Ti se razumeš le na žgance in kislo zelje. Še pedenj nisi bila ven iz fare!«

Prav nalahko se je nekdo dotaknil kljuke.

»Dober večer! Bog blagoslovi!« je dihnilo iz stare Šumčevke, ki se je bližala ko duh.

»Bog blagoslovi!« je zažvrgolela za njo hči Anka.

»Bog daj! Kar naprej! Rokav gori, skleda je pri dnu!«

»Nisva prišli zato. Samo pomenili bi se nekaj radi.«

Zaupno je pogledala Majdo, ki je sedela ob strani in ko da jo od zmeraj pozna, je rekla: »Radi Tončke sem prišla.«

»Aha!«

»Zadnjič nisem mogla obljubiti Lanenega dola, ker imam še Anko in Metko, zdaj ga dajem Tončki, samo, da se Tone ne bo skesal. Tončka ga ima rada.«

»Dobro, dobro, mi smo z dekletom zadovoljni, Tone pa tudi, a kdaj bi napravili?«

»Kakor hočete, pri nas je vse v redu.«

»Aha! Toda iz Zagreba bo potrebno dovoljenje, ker Tončka ni polnoletna. Ali ne bi tega vaš Tine preskrbel, ki je zdolaj?«

»Kajpak ga bo.«

Pogovori so slepomišili iz važnosti v nevažnost, včasih so se zateknili, se znova pognali. Stara Šumčevka je skoro šepetaje govorila, potem je znova premišljevala. Svojevrstna žena je to bila. Kot šestnajstletna dekle je vzela vdovca, pač ker so starši tako veleli. Vendar je z njim živela v ljubezni in slogi. Iz srca ji je pognalo sedem otrok, ki so tekali okrog nje kot piščanci. Toda nikoli se ni mogla ob njih prav razveseliti, zmerom je vstajala pred njo misel: Ko bodo odrasli, bodo poleteli, ona pa bo ostala z neskončno praznim srcem; otroci so ji namreč bili luč življenja. Prva rana je bil Marko, ki se je s sedemnajstim letom odpeljal čez lužo. Ni mu mogla briniti. Klic po tujih krajih ga je vabil, klic sreče. Ni bilo več sledu za njim. Drugi je bil Tone. Skoro dete je bil, ko je moral na italijansko fronto. Danes je že vojna pozabljena, Toneta pa še ni z doberdobske planote. Tudi Metka, ki bi jo potrebovala pri ognjišču, si je lepega dne povezala culo in si šla iskat službe. Njen najdražji, Tine, ki ji je srce potolažil za Marka, Toneta in Metko, je bil še lani v lemenatu, k leti bi pel novo mašo. Danes pa se potika po zagrebških šolah kot izgubljeni sin. In Anka! Vse šole je končala, učiteljica bi bila v samostanu, a je nenadoma zbolela in poslali so jo domov. To revše se zdaj smeje na vse strani, da bi skrilo bolelost. Najstarejši Števo, ki je trikrat zdrknil s hruške, dvakrat padel v apnenco, je ves polomljen, zato si je le z veliko muko in bolje našel nevesto. Tončka, najmlajše dete, pa je zdaj naprodaj Miholjevemu Tonetu. Vse to je šlo skozi srce stare Šumčevke, kateri je med tem še mož umrl, sama pa že komaj sope. Njen glas je postal tih; misel ji večno potuje od Števa, najstarejšega, do Tončke, najmlajše. Ob slehernem otroku obstane, pomoli zanj in gre dalje. Nikoli ni želela ničesar kot: Samo da ne bi na Boga pozabili! Srce se ji je že davno odreklo sreči, da bi jih imela pri sebi, da bi jih pogladila z roko. Teh njenih ran nihče ne pozna razen Tineta, njenega dobrega fanta, ki je tik pred novo mašo slekel talar. In božja Mati, kateri sleherni noč vse pove. Ljudje pa je ne razumejo.

»Samo, da ne bi na Boga pozabili,« se ji je utrgal vzdih.

Anka drobi dovtipe, vedre kot orehe.

Majda pa misli: »Tako resna žena je ta Šumčevka. Mar je to tip Bele Kranjice? Rada bi jo videla navznoter, kako čuti.«

»Pozdravljeni, gospodična,« je v slovo vabila Anka, »pridite kaj v vas! Sama sem v gorenji hiši kot muha!«

(Dalje prihodnjič.)

BOŽIČNE MISLI VELIKIH DUŠ.

Praznujemo oni čas, ko je božja Beseda, ki je prišla iz nebes, počivala v naročju prečiste Device. Božji Sin, Bog sam, je prišel na svet in nihče ni tega vedel, razen Nje, Brezmadežne, ki je bila izbrana, da Mu je posodila svoje telo za prvi tabernakelj; nihče ni tega slutil, razen Ona, katere srce je bilo ustvarjeno za to, da Ga ljubi z deviško in materinsko ljubeznijo.

(Clara Fey)

*

Tik pred božičem sem premišljevala presveto skrivnost rojstva Gospodovega in moja duša je skušala prodreti v skrivnost prečudnih in svetih čuvstev, ki so morala navdajati Marijo. Če Jezus naše duše toliko časti, da jih imenuje svoje neveste, potem njegova ljubezen takorekoč izravna prepade, ki so med božjo veličino in človeško ničnostjo. Ali pa ni dal Bog presveti Devici celo neko nadrejenost, kakor jo ima mati nad svojim otrokom?

O Mati, povej, kaj je čutilo Tvoje srce? In kako si združila svojo ponižnost kot dekla Gospodova z materinstvom Mesije, ki so ga vsi rodovi tako željno pričakovali?

(Lucie Christine)

*

Sveta noč. Moja duša jo združuje s celotno Cerkvijo na zemlji. Pa jo kmalu prevzame pogled na Cerkev v nebesih. O, božič v nebesih! Isti Jezus, ki je bil nekoč v bornih jaslilih, je gori, obdan od vseh angelov in božjih svetnikov. Vsi ti neštevilni zbori pojo slavo in z zemlje se dviga slavospev vojskujoče Cerkve. In vsa čast, ki mu poje Cerkev, je le malenkostna v primeri z neskončno slavo in častjo, ki jo ima Bog sam v sebi.

(Duhovni dnevnik Lucie Christine)

*

Moj Bog, o moja hči, kako Vas želim danes v Betlehemu! Kako primerno je za božjo Mater, da drži božje Detece v svojih rokah! Pred vsem drugim pa ljubim njeno dobroto, ki je pripravljena vsakemu, kdor le hoče, Ga dati, da Ga vidi in objame. Prosite Jo, da vam Ga da!

(Iz božičnega pisma sv. Frančiška Sal. sv. Frančiški Chantalski.)

*

V knjigi R. J. Sorge »Naša pot« čitamo pismo moža ženi, ki morata božič preživeti daleč ločena drug od drugega: »Božič se tako hitro bliža in ž njim velika preizkušnja, preživeti ga daleč drug od drugega. Sem med ljudmi, ki so vsi ubogi, prazni, brez Boga. Tu spoznam neskončno duševno hol Odrešenikovo, ki je za vse

te vse žrtvoval, da bi jih odrešil. So trenutki, ko Mu moja duša hoče pohiteti v pomoč, Ga podpreti pri težkem delu ... Glej, če vidiš to veliko uboštvo božjega Deteta, pričeniš od rojstva, pa vse za nas, potem se ne čudi, če bom v sv. noči pokleknil k jaslicam in bom molil: »Sprejmi, božje Dete, moj zapuščeni božič, ki ga moram preživeti daleč proč od najljubšega, kar si mi dal, kot trohico tolažbe v Tvoji zapuščenosti, kot mali znak moje ljubezni!«

*

Dr. J. Klug piše v svoji knjigi »Letna knjiga duše II.« na božič: »Odrasli ne pišemo svojih želja v božičnih pismih, kakor otroci, da se jim potem na sv. večer izpolnijo napisane želje. Prijatelji, kaj, ko bi pisali božično pismo Bogu samemu? Vi se smejete? Meni pa je resno; in še prav veliko dobrega pričakujem od takega pisma, če boste tako pisali kakor mislim. Vzemite pero, črnilo in papir, pa poiščite urico, ko vas ne bo nihče motil, bodisi podnevi ali ponoči! Pišite pa z vso preprostostjo svojega srca; postanite zopet otroci, ker sicer tudi v mislih ne morete v nebeško kraljestvo! Ali mislite, da Bog ne bo čital vašega pisma? O, pač; meni se zdi, da vam bo gledal preko rame in niti besedice ne bo prezrl. Vse napišite, kar imate na srcu! Nikar ne mislite, da bo vse skupaj otročarija ... nikakor, ampak dokument poln resnice, lepote in globine! Mislite le: Vsevedni čita vaše zapiske! — Brat, sestra, pričniva! —

Večni Bog! Nisem več otrok, pa Tvoj otrok sem še vedno. In kot tak hočem govoriti s Teboj. Svojo dušo hočem izprazniti pred Teboj kakor polno posodo, izžeti jo hočem pred Teboj kakor ruto, prepojeno s solzami. Svoje male in velike želje in prošnje Ti hočem odkriti, vse one s površja in iz globine, vse žalostne, pa tudi one, polne zasanjane lepote. Gospod, Ti veš, česa potrebujem, pa tudi nisi hud, če Ti naštejem vse v otroškem zaupanju. Saj veš, česa si želim, da bo moja sreča popolna, da mi bo življenje lažje, da bo moja vsakdanjost svetlejša, česar ne morem pogrešati, da me skrb ne zaduši ... vse Ti povem, Tebi vsevednemu, predobremu Bogu, ki smem govoriti s Teboj kot otrok s svojim očetom. Imenujem Ti osebe, ki jih ljubim, ki se zanje bojim; ljudi, ki so dobri z menoj, da jim Ti poplačaš; ljudi, ki mi niso dobri, da njihova srca spreobrneš. Vse svoje načrte, vsa svoja podjetja, Gospod, moj Bog, razgrnem pred Teboj, kot pisano tkanino. Ti preizkusi vsako nitko; vsako vijugico mojih misli, ki si stavijo sto in sto ciljev, preglej in jaz hočem v duhu gledati v Tvoje sončnojasne oči, da vidim, če se dobrotno smehljaš mojim načrtom, ali če se Tvoje obličje zatemni zaradi uboštva, ki se drži mojega hotenja in dela.

Prav posebno pa polagam, sveti Bog, v Tvoje očetovske roke veliko željo moje duše: daj, da rastem v Tvojih očeh, da zorim, da se vedno bolj bližam svoji popolnosti! Naj nikoli ne postanem mlačen, človek zgolj tostranskega mišljenja, zakopan v posvetnost. Naj ne pridem nekoč k Tebi kot beraški izgubljeni sin! — Gospod, naj pridem v beli obleki, s prstanom tesne zveze med Teboj in menoj, z žarom svete noči pred Tvoje obličje!

Brat, sestra, piši po svoje, povsem svoje pismo! Če ta svoja božična pisma zbiraš, po treh, petih, desetih letih zopet čitaš, bo ob njih nastala jasna, ravna smer, brez ovinkov, naravnost k Bogu.«

Ana Galetova:

PRISLUHNITE.

Brezdomci, prisluhnite vendar nocoj
v zvezdnato betlehemsko polnoč!
Vaš Bog in vaš Brat je prinesel pomoč
vsem malim, ubogim, trpečim ljudem.
Ne štejte solza!
Vseh osemkrat blagor, ker ste mu podobni,
pripravlja deželo vam, deca gorja!

Micika K.:

ZGODBA O SVETI NOČI.

Tajno neslišno se je razprostrla nad sanjajočo naravo sv. božična noč. Napolnila je duše z nekim tajnim nebeškosladkim mirom. Premnoga trpeča duša pozabi na svoje gorje.

Pri Bregarjevih je ravno to noč nebo naklonilo novega člana družine. Dobili so angelčka — Jankota. Mlada Bregarca se proseče ozira k jaselcam in iz njene duše se vzdigne vzdih: »Nebeško Detece! Vzemi to moje detece v svoje-varstvo. Naj bo T v o j.«

In božje Dete je sprejelo ta dar. Božji klic je dahnil v nadepolno mladoletje Jankotove duše. In šel je, čeravno po trnju, vztrajno za klicem.

Petindvajset svetih noči se je že razprostrlo nad grešno zemljo. Pred oltarjem je Janko. Bregarjeve mamice ni več. A iz hvaležne njegove duše se kot kadilo dviga molitev za večni mir one, ki mu je dala življenje, in ga kot lilijo vzgajala za svetišče Gospodovo.

Ana Galetova:

MOJ BOŽIČ.

Čez bele poljane gre sveti večer,
na desni in levi, pred njim, za njim mir,
a jaz sem mu okno odprla.
Daj, pridi, napolni mi prazno srce,
pokaži, če moreš, zgubljene steze
in vrni mi luč, ki je umrla!
Čez bele poljane gre sveti večer,
gre mimo in zame tolažbe nikjer —
ne bele, ne modre, ne rdeče.

Iz kota sém smreka me bode v oči,
nebeško sladko po božiču diši,
po samem božiču — brez sreče.

*Vesel, srečen, milostipoln božič in bla-
goslovljeno novo leto želita vsem naroč-
nicam in naročnikom*

uredništvo in uprava Vigredi.

IN NAŠLI SO DETE ...

Iz francoščine prevela Peleasa.

Bilo je okrog šestih zvečer. Na judejskem griču, ne daleč od Betlehema, se je paslo še nekaj čred. Pastir jih je zbiral. Njegov glas je oznanjal bližajočo se noč. Sonce je počasi zahajalo in mir je jel objemati zemljo.

Polagoma so se ovce zbrale krog tesnega hleva. Pastir jim je sledil. Eliasim je bilo čredniku ime. Pri hlevskih vratih je drugi mož istih let (okoli 30 jih je imel vsak) štel čredo. Ko je zadnja ovca prestopila prag, sta stopila mladeniča drug k drugemu. Eliasim je oprostil svoje lakti belega volnenega oblačila, katero ga je obdajalo od glave do nog. Svojo roko je nežno položil na Adijevo ramena. Adi je bilo ime njegovemu tovarišu. Molče sta si nekaj časa zrla v oči, nato je spregovoril Eliasim: »Dragi brat, ne morem se potolažiti, ker ti nisi videl teh stvari!« Drug na drugega se naslanjaje, sta šla proti ognju, ki je ne daleč plapolal. Prišedši do bivališča, sta se globoko priklonila. Pri ognju je sedel starček in jima dal znamenje, naj sedeta. To je bil najsvetejši in najstarejši pastir v deželi. Imeli so ga celo za preroka; po deset milj daleč so ljudje prihajali k njemu poslušat razlago svetega pisma.

Eliezer so ga imenovali. Četudi je bil slep, je vendar poznal vse prepade v gorah in vse hribovske poti in nikdar niso mlajši pastirji premenili pašnika brez njegovega nasveta.

Ko je slišal glas mladcev, je odgrnil kapuco, ki mu je zakrivala obličje, in poklical: »Noemi!« Mladosten glas njegove hčerke je odgovoril in kmalu nato se je prikazalo približno trinajstletno dekletce, prinašajoč skromno večerjo. Bila pa je večja, kot bi mogli soditi po njeni starosti. Ni vedno živela med pastirji. Posvečena je bila templju od svojega detinstva, s tovarišicami vred so jo vzgajali v Jeruzalemu, katerega je zapustila šele pred nekaj dnevi. Mati ji je umrla in deklici so dovolili, da je odšla v hribe in tam negovala svojega starega očeta. Prinašala je hrano možem, podobna bolj angelu kot deklici. Ko je vsem postregla, je sedla k nogam starega očeta.

Adi je pričel: »Ne vem, zakaj me je Gospod danes oddaljil od vas, ko vam je bila milost, da ste z lastnimi očmi gledali slavo Najvišjega. Ubog grešnik sem pač, nevreden božje naklonjenosti. Ker nisem ne videl, ne slišal čudeža, ki se je nad vami zgodil, tolažite mojo žalost vsaj s pripovedovanjem. Eliezer, kaj misliš o teh stvareh?« Starec počasi odgovarja: »Božje so, moj sin, in take, da bi jih tudi največji preroki želeli videti. Obriši si solze, radi ustrezemo tvojim željam in povedali ti bomo vsa božja dela. Pomisli, da bi vsi prebivalci zemlje radi videli te stvari, pa jih niso. Eliasim, govori, kaj se je zgodilo nocoj!«

Eliasim: »Oče, kako naj govorim o Najvišjem? Ker pa ti to zapoveduješ, bom

odprl svoja usta. Poslušaj, Adi! Črede so se vračale kot nocoj; Noemi nam je postregla z večerjo. Ko smo povečerjali, smo celo uro molčali in čakali, da bi Eli-ezer spregovoril. On pa je molčal in ni prišel z običajno zahvalno molitvijo. Na-enkrat pa je vztrepetal in poklical Noemo, ki je spala. Prijel jo je za roko in rekel: »Hčerka moja, ali bom jaz umrl, ali pa bo Bog naredil čudež, zakaj moja duša je vznemirjena do smrti!« Vstali smo in tekli k njemu. On pa se je vzravnal kot mladenič, prijel naše roke, oči povzdignil proti nebu in z ihtecim in pretrganim glasom jel izgovarjati besede iz Izaijeve prerokbe. Spoznali smo, da je bil Duh božji v njem in smo popadali na kolena. Podpirajoč ga z razprostrtimi rokami, smo kakor med in mleko sprejemali njegove besede. Ko pa je prišel do besed: »Rosite ga nebesa, oblaki dajte nam Pravičnega — odpri se zemlja in daj nam Odrešenika!« se je naenkrat ustavil. Nebesa so se hipoma odprla in svetloba, sladka kot jutranja zarja lepega dneva, je nežno objela naše hribe. Oče! Ne morem dalje! Kako naj govorim o slavi Gospodovi? Ti, oče, ki si v sebi čutil Gospoda, govori o Njem!«

Eliezer: »Moj sin, Večni ne pozna let in starček, ki hoče govoriti o Njegovi slavi, jeclja kot otrok. Vendar, kako sladek mi je spomin srečnih ur! Poslušaj Adi! Ko smo slišali božji glas, katerega daljnji odmev je prihajal do nas, smo vsi popa-dali na tla. Svoja obličja smo sklonili k zemlji. Strah se nas je polastil. Tedaj so prišli k nam angeli. Eden izmed njih je zaklical: »Vstanite!« Vstali smo. Meni pa je Večni v hipu dal zopet vid, da sem zrl njegovo slavo. Svetlo in bliščeče nebo se mi je zdelo kakor veliko sonce. Sonce pa je govorilo, pelo in živelo. Videli smo trumo angelov daleč tam, kamor sicer ne gre človeški pogled. Vsi prepolni nepopisne radosti so molčali. Eden izmed njih, lep kot vsi drugi, se je prikazal in rekel: »Ne bojte se! Oznanjam vam veselo novico, ki je za vse ljudi. V Davidovem mestu vam je danes rojen Odrešenik, ki je Kristus Gospod. In tu so znamenja za vas: našli boste otroka v plenice povitega in ležečega v jasicah!« Komaj je to izgovoril, se je zaslišala melodija, skrivnostna kot nebo, podobna šumenju morja ali pa glasu hudega vetra. Sladka je bila, kot mir čistega srca, silna je bila, da je zemlja vztrepetala. Vsi žarki nebeške slave so se strnili, vse nebeško ozračje se je zdru-žilo, cela nebeška armada je bila en sam zbor, en sam krik, mogočen kot glas Jehova. Po vsemirju je zadonelo: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!« Hribi so se zganili, kot serafinska krila jih je obdajala slava, katere odmev je drhtel: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!« O Gospod, Bog Izraelov, kako naj Ti povrnem, kar si mi dal? Slišal sem Tvojega Kristusa, veroval v Njega, videl Njegovo slavo, videl Boga — Otroka! Dovolj dolgo si mi držal luč, da sem občudoval Odrešenika. Odtlej nisem hotel ničesar več videti na zemlji; zato si mi dal temo. Zdaj pa, sprejmi svojega služabnika, Gospod, zakaj moje oči so videle zveličanje, katero si pripravil pred obličjem ljudstva, luč разо-detja Tvoje ljubezni do narodov in slavo izraelskega ljudstva. O Eliasim, glas mi zastaja, moči me zapuščajo! Govori zdaj ti, moj dragi sin, in povej nadaljevanje Gospodovega usmiljenja!«

Eliasim: »Govoril bom, oče, ker ti to želiš! Komaj smo umolknil po nebeški viziji, so naši sosedje, pastirji iz sosesčine, prihiteli in povpraševali, če smo videli in slišali, zakaj tudi med nje je prišla slava Gospodova. Obkrožili so Eliezerja in zahtevali njegovih ukazov. »Pojdimo v Betlehem in glejmo izpolnjenje Gospodove

besede, katero nam je razodel!« Šli smo. Veselje nas je nosilo na svojih krilih; v pičli uri smo prekoračili hribe, ki so nas ločili od mesta.»

Adi: »Kako ste pa našli kraj, na katerem je otrok počival, saj ga vendar niste poznali?«

Eliasim: »Noemi nas je vodila. Pred nami je bolj letela kot tekla. Srce ji je kazalo pot. Noemi se ni motila. Zakaj, kakor hitro so se pokazale betlehemske hiše, se je obrnila in s prstom pokazala na revni hlev, ki je bil oddaljen od ceste. Smehljaje se kot angel, je rekla: »Žarek luči, bele in čiste kot zvezda, spremlja slavo Gospodovo in ožarja vrata!« Prišli smo. Strah nas je navdajal in nismo se drznili

odpreti vrat. Noemi pa je ostala pogumna. Vstopila je in padla pred otrokom na kolena. O Noemi, zdelo se nam je, da je tebi veljalo več otrokove ljubezni, kakor nam! Božal jo je, bolj kot nas. Govori vendar tudi ti in povej bratu Adiju nadaljevanje božjega usmiljenja!«

Noemi: »Eliasim! Če bi pustila govoriti srce, bi ponavljala stokrat zaporedoma, da ljubim božjega Otroka in ničesar drugega bi ne povedala. Zakaj, odkar sem ga videla, živim in diham samo v hrepenenju, da ga čez vse ljubim. Ker pa je tebe, Adi, treba potolažiti, ker nocoj nisi bil z nami, ti bom skušala razodeti, kako lepe in sladke reči sem videla v Betlehemu. Poznaš li hlev, v katerega mestni ponesrečenci postavljajo svojo živino? Predstavljal si torej tam čisto zadaj v hlevu

Sveta noč (Gerard Houthorst).

jaslice, pokrite s slamo. Tam je počival ubogi malček; zaviti je bil v revne ple-
ničke. Na jasli je bila naslonjena in globoko zamaknjena mlada žena, malo starejša
kot jaz; njen pogled je počival na otroku. Niti našega vstopa ni opazila. Solza se
je od časa do časa utrnila iz njenih oči in porosila slamico v jasliah. Mož. starejši
kot ti, Adi, jo je, tako se je zdelo, čual. Zakaj, ko smo vstopili, nam je prišel
dozdevno vznemirjen nasproti. Jaz sem ušla njegovemu pogledu; ko je pri vratih
govoril z očetom in pastirji, sem bila že dolgo ob jasliah. Otrok ni jokal. Moj Bog,
kako lep je bil! Če ga je človek le enkrat videl, ni mogel več odmakniti očesa od
njega. Ali bi verjel, Adi? Niti od njegove siromašne zibelke se ni bilo moč odstra-
niti in zdelo se mi je, kot bi bilo v jasliah nekaj, kar nas je vleklo in sililo, da bi
ostali prav blizu.«

Eliezer: »Ko bo ta otrok zrastel, bo vse nase potegnil. Nadaljuj, Noemi!
Tvoja pobožnost je čast moje starosti, tvoj glas pa pomlaja moje srce!«

Noemi: »Takrat pa se je zazdelo, da se je prelepa žena, ki je čuvala otroka,
zdramila iz sna. Oči je povzdignila in mene opazila, ko sem klečala ob jasliah.
Zahotelo se ji je poljubiti nožice svojega otroka, pa se tega ni drznila. Njen po-
gled je srečal mojega in rečem ti, Adi, nikdar se ni na zemlji še srečal tak ne-
beški pogled.

»Bila je lepša kot Rahela, nevesta Jakobova,« reče Eliasim.

»Lepša kot Eva, mati človeškega rodu«, reče Eliezer.

Nato pa je zopet povzela Noemi: »Toda poznaš-li nežnost njene lepote. Adi?
Četudi je imela oči polne solza, se je smehljaje nagnila k meni, me prijela za roko
in potegnila k otrokovi glavi. Drobnost novorojenčkovo roko je prav nalahno po-
ložila na moje čelo. Oče, odkar se je ta roka spočila na moji glavi, se mi zdi, da bi
umrla za tega otroka. Na zemlji bi ne imela večje sreče, kot dati svojo kri zanj,
tako ga ljubim!«

»Uboga Noemi,« reče Eliezer, položivši svojo očetovsko roko na hčerkinе lase.
»Prišla bo ura, ko boš tako ljubila.«

»Ne vem,« nadaljuje Noemi, »kaj se je godilo z menoj in zraven mene, zakaj
gledala sem le otroka. Eliasim, ali je tebe tudi gledal? Si se ga li dotaknil?

»Za teboj, Noemi, je tudi vsak izmed nas položil svoje čelo na jasli in otrok
se ga je dotaknil. Pobožna mati pa nam je rekla v prečudni milini: »Ubogi ljudje,
kako daleč ste prišli v tem mrazu, v tej noči? Prerevna sem, da bi vam ponudila
hrane ali postelje.« Mi pa smo ji odgovorili: »Lepa in pobožna gospa! Vi bi po-
trebovali to pomoč! Če bi bili bogati, bi Vas ne pustili tu v mrazu in na trdem
ležišču.« Gospa pa nam je odgovorila: »Moj Sin je prijatelj revnih in malih. Bo-
gatini so mu nocoj odrekli pribežališče; bila sem jim prerevna, da bi ostala v nji-
hoviñ stanovanjih. Vi pa, reveži kot jaz, ste naši bratje in prijatelji. Blagor ubo-
gim v srcu, njihovo bogastvo je kraljestvo mojega Sina!«

Noemi: »Pozabil si Eliasim, da so pastirji pripeljali jagnjeta in kozličke. Te
uboge živalce so čutile veselje jasliah kot mi, zakaj bleketale so in se stiskale okrog

njih. Ali nisi opazil, da nihče izmed nas ni imel ne baklje ne svetiljke? Nebeška svetloba, ki nas je obdajala, je prihajala od Otroka.»

Eliczer: »O vzhod, luč pravice in blesk večne svetlobe! Moral si priti in razsvetliti ljudi, ki so tavalili v temi in smrtni senci!«

Noemi: Najrajši bi ostali tam kar naprej, toda bali smo se neprijaznega prebivalstva. Tega se je bal tudi Jožef, materin mož. Zato smo odšli. Preden smo pa zapustili otroka, so pastirji rekli Eliezerju: »Oče, Večni sam nas je poučil o usodi tega božjega otroka. Prišli smo, da ga molimo. Ker pa nihče ne zna povedati, kar čuti v svojem srcu, govori zdaj Ti v našem imenu!« Tedaj je vstal oče, z močnim a tresočim glasom, kot takrat, ko je bil božji Duh v njem, in je rekel: »Otrok, hvala Ti, da skrivaš skromnost svoje ljubezni velikim. Odkril si jo najprej malim. Ne tvoje detinstvo, ne naše uboštvo, ne solze tvoje matere, ne ponižnost Jožefova, ne revščina hleva, slama, jasli, vse to ne vara. Ti si Kristus, Sin večnega, živega Boga, ki si prišel svet odrešit. Dete, kljub tvoji skromnosti in siromaštvu spoznavam v Tebi Sina Najvišjega. Luč Boga samega me razsvetljuje, luč pravega Adonaj, vladarja Izraelove hiše, bilka Jesejeva, ki bo rodila odrešenje, ključ Davidov, Svetovalec, močni Emanuel. Kralj zemlje, kralj bodočih vekov! Kristus Gospod! Videl si svet, in svet se Ti je smilil. Bil je ves trpeč, slab, zgubljen, pogin mu je grozil, na vekomaj bi bil zgubljen! Tvoja ljubezen tega ni mogla prenesti. Pridi zdaj Tvoje kraljestvo! Spreobrne stari svet, ki je pravo kraljestvo sovraštva, v kraljestvo ljubezni. Vstopi v svojo posest, kralj sveta, pridi v naša srca! Tvoja so do smrti. Živeti ali umreti, to je odslej Tebe ljubiti. Sinovi! - Pokleknilo! Blagoslov Sina Večnega naj napolni naše duše, da pričnemo novo življenje! Vsi so pokleknil, tudi otrokov oče. Žena pa je stala. Vzela je otroka v naročje ter ga počasi dvignila nad naše glave. Grobna tišina ... Izredna svetloba je ožarjala Marijino in Jezusovo obličje.« ...

Venceslav Winkler:

HIŠA V GRAPL.

Povest.

Petronova Marjetka stoji na cesti, ki se še v pozni jeseni tako prijazno smehlja čez klanec in moti človeka, da bi pustil vse težave in odšel nekam daleč, daleč. Tudi Marjetka se smehlja, a tako vdano, kakor bi ji bilo pač vseeno, če je cesta prijazna ali če je mrzla in tuja. Tam za klancem so seveda vasi, take so kot na tej strani, nekateri ljudje so premožni in bahato stopajo pred belimi hišami, drugi

Jaslice z Betlehema (Jos. Tadej Stummel).

so ponižni in tihi. Z neko trpko izkušnostjo presodi to staro podobo, ki leži po vsem svetu, zasenči si oči z dlanjo ter kar tjavendan gleda po hribih, ki tonejo v jesenski motnjavi. Bog ve, kolikokrat je že preštela vasi po bregovih, še tiste, ki jih človek komaj sluti okrog gasnočih zvonikov belih cerkva. Nobenega posebnega čuvstva ni v njej, kakor bi jo nekje globoko skrbelo nekaj popolnoma drugega.

»Ti hribovi, ta cesta,« si misli, »to je že od nekdaj tukaj in te podobe ne more nihče preobrniti. Vse je prav kakor je. Preveč pre-mišljudem, pa me je vso zmešalo.«

Nasmehne se prisiljeno in krene s ceste na stezo, ki vodi po bregu navzdol.

Da, tam spodaj je Grapa.

Tri hiše se gnatejo v tesnobi mračne kotline. S ceste na hribu razloči Marjetka samo strehe, skednji in svinjaki so zakopani nekam v breg, le prave hiše dihajo prosto ob nerodni poti, ki je omahnila v kotlino, kakor bi zašla. Tri hiše in ena izmed njih je Petronova. Mar-jetka gleda brezbrizno na domačo vas. Grapa, Grapa...

Kot da je pustila na cesti vso razigranost, se ji je obraz nagubal, neka senca ji je zameglila oči in sama ni vedela, kako in kdaj je obstala pred nizko hišo.

Čez prag je stopil sključen starec, na prostem se je vzravnal, zastrmel v Marjetko ter vprašal strahoma:

»Ali si prinesla?«

Marjetka je gledala v tla in premišljevala, odkod se je nabralo pred hišo toliko kamenja. Tako nerodno leži po tleh, lahko bi komu izpodrsnilo, posebno, če bi prišel na primer takole ponoči. In nehote je pomislila na Matevža.

Starec je nerodno zmajal z glavo, zagodrnjal, da bo pust dan, potem se pa obrnil okoli hiše. Njegovi drsajoči koraki so utihnili nekje pri skednju in tedaj se je Marjetka šele zavedla in stopila v hišo.

Brat Tonče, ki je sedel pri peči in snažil toporišče, jo je pozdravil z vprašujočim pogledom.

»Eh nič ni,« je zagodrnjala nevoljno in stopila v izbo.

Gledal je za njo s trpkim smehljajem. Drug drugemu skrivajo, drug drugemu bero iz oči in kratkih besed.

Čez hip se je vrnila, popravljala si je obleko in ves čas nečesa iskala skozi okno.

»Matevž je bil tukaj«, je povedal Tonče.

»Res?« se je obrnila.

»Pa se mu je mudilo, nekaj besed je izpregovoril, zadnje je že pod cesto kričal.«

»Hm«, je skomignilo dekle.

»No?« je vprašal brat.

»Saj sem ga srečala«, je razložila. »Prav res se mu je mudilo. Bog ve, kaj ga je zmotilo.«

Tonče je utihnil in gladil toporišče s steklom. Tako prijazno se je svetil kos belega lesa, da je nehote pomislil, kako bi prijel toporišče in udaril po nečem. Tonče je bil mlad in šibek. Kadar so šli po cesti nad Grapo fantje, je vselej strmel vanje, bili so tako visoko nekje pod nebom, sam smeh in zdravje sta šla z njimi, na Grapo je pa vse pozabilo.

Vse, tudi stric Janez.

Stric Janez iz Topola je bil očetov brat do zadnje jeseni, ko je posodil dva tisoč dinarjev. Zdaj stric Janez ni več stric, temveč samo Janez in hoče denar. Marjetka je šla k njemu, prosila, nič ne pomaga.

»Torej bomo morali plačati!«

Ta sklep se mu je zdel popolnoma pravilen in vse bi bilo čisto preprosto, če bi vedeli, odkod naj vzamejo denar. Če je ves svet tak kot Grapa, bi se vse vzravvalo, malo bi se pogovorili in bi že naši kako pot. V tem kotu je pa treba kar tako iz zemlje izkopati denar in ga vrniti.

»Za kdaj sta se zmenila?«

»Do Andrejevega, še štirinajst dni je.«

Tonče je odložil toporišče in se zamislil. Štirinajst dni, to bodo pa imeli prebito ozko!«

»Tak stric!«

Marjetka se je zganila. Vsakdo mora vendar živeti. No, pa saj se bo še kako naredilo.

»Naredilo, naredilo!« se togoti fant. »O, če bi jaz mogel!«

Sestra pogleda bratu v oči in vidi sovraštvo, samo sovraštvo.

»Saj smo sami krivi,« dahne polglasno.

»Sami«, zagodrnja Tonče, »nad Grapo je zemlje nič koliko, travniki, da se odrasli skrije v otavi, naša njiva pa visi nad hišo, vsaka voda jo lahko odnese. Nekaj je narobe, ti pa zmeraj trobiš, da smo sami krivi. No, saj smo, smo . . .«

»Zmeraj je bilo tako in zmeraj bo, kaj se boš jezil na druge«, se je umaknila Marjetka.

Fant je vstal, vrgel toporišče pod peč, ogrnil suknjo in odhitel iz sobe.

V veži je srečal očeta.

»Kam te nese?« ga je ustavil Petron.

Sin se je za hip ustavil, se zmedel, nato pa s tresočim se glasom povedal.

»Plačati moramo.«

»Pa bomo, če je tako.«

»Vraga, če ni božjaka pri hiši!« je vzrožil sin.

»Če bi šli v Črni laz, sem mislil . . .«

Tonče se je zganil. Črni laz je vendar že skoraj gol. Zadnja drevesa, zadnji denar. In vendar! . . .

»Črni laz . . .« je majal z glavo in se vrnil z očetom v sobo.

Petron je stopil trikrat po sobi sem in tja, nato je tiho ukazal:

»Tonče, sekire pa žago malo poglej, bova pa kar šla jutri zjutraj.«

»Če ni drugače . . .« se je vdal fant . . .

Proti večeru se je mimogrede spet oglasil Matevž. Marjetki je planila kri v glavo, ko je zaslišala njegov glas in nekaj ji je stisnilo srce. Hotela se je umakniti, a jo je vendarle premagalo, da se je ozrla skozi okno za njim. Širokopleč in ves upehan je stal pred šibkim Tončetom in mu z vso močjo nekaj dopovedoval. Tonče mu je prikimaval in ves čas strmel v tla. Takrat je prišel izza ogla Petron.

»Kod te nosi Puštalar? Drviš ko zverjad po grmovju, še glas te ne dohiti.«

»Eh!« je zamahnil Matevž. »Tak je moj posel. Danes je pri Gorniku vse zmešano, kupci so prišli, pijejo in jedo, mene pa pošiljajo sem pa tja, da bi si kmalu pete zbrusil.«

»Kupci, kupci«, je pomislil Petron. »Torej je prodal?«

»Par volov, pa sivka bo menda tudi šla . . .«

»Sivka tudi?« se je čudil starec. »Potem bo denar . . .«

Neka misel se ga je oklenila, da ni več poslušal Matevževega pripovedovanja. Umaknil se je na pot in tuhtal. Sivo jesensko nebo ga je tiščalo, da se mu je zdelo, da bo zdaj pa zdaj zlezel nekam v zemljo. Tako visoko v bregovih so se svetile bele hiše, da ga je zalila grenkoba, češ, kdo je le delil ta svet, da je bil tako nepravichen. Potem se je spomnil, da je že od nekdanj tako, zatisnil je oči pred rdečino jesenskih gozdov in se je zamislil le v tistih težkih dva tisoč dinarjev.

»Gornik ima denar, Gornik bo posodil.«

Tako prijetna je bila ta misel.

Počasi se je okrenil k Matevžu.

Fant je bil že pri oknu. Z obema rokama se je držal za križe in se smejal Marjetki. Petron je mislil na vse kaj drugega kot na to, zakaj je fant tak. Z neko skrbjo v obrazu se mu je približal in zagodel:

»Ti, Puštalar, Gornik bo imel denarja, ne?«

Fant je, smehljajoč se, prikimal.

»Denarja nič koliko. Pa ga je menda tudi potreben. Eksekutor se je že dvakrat oglasil, komaj ga je potolažil.«

Starec je vprašujoče odprl oči, nato je nalahko pokimal ter se obrnil za hišo.

»Preklicana stvar!« ga je bodlo. Drsal je okoli hiše in računal. Streha pri skednju gnije. Tisti košček vrta, kar se ga je držalo hiše, je odtrgala zadnja povodenj in ga odnesla na kamenito pot.

»Nikoli se ne bo izpremenilo«, je vzdihnil Petron in se zagledal v hribe. Tam gori nekje je Črni laz. Kakih deset, dvanajst voz krceljev

bo treba izpeljati. Tonče se sicer jezi, a je že tako. Bo pa drug les dorastel.

»Dvanajst voz, nič manj, potem vržem Janezu tista dva jurja. Potem pa nikdar več groša nikjer.«

Iz vlekel je mehur s tobakom in napolnil pipo.

»Seveda«, je godrnjal vmes, »toliko smo pod cesto, da nas živa duša ne ugleda, pa smo še komu v napotje. Nak! Ne boš, Janez!«

Naguban obraz mu je zagorel od nekega skritega zadovoljstva.

»Če le ne bo snežilo . . .« ga je zaskrbelo, ko je pogledal po hribih. Ozrl se je po vseh straneh, nato je skomignil z rameni in stopil v hlev.

Matevž se je pa odpravljaj. Stal je na poti in Marjetka pri njem.

»Pred nočjo boš že pri Gorniku, ne?« jo je skrbelo.

»Ali se bojiš?« se je smejal.

»Noči zmeraj in ker hodiš po vaseh«, je pripovedovala.

Zresnil se je in spustil njene roke.

»No, nič hudega ni. Drugo jesen, če Bog da, bova že skupaj.«

»Seveda«, vztrepeta Marjetka . . .

Tonče pod hišo ves čas žvižga. Bog ve, kaj išče na vrtu. Matevž išče domačo hišo. Naslonjena je v breg, kakor bi se bala, da bi morala pohiteti z vsakim vetričem. Puštarjeva dva, oče in mati sta še trdna.

»Pa midva ne bova tukaj. Ne rečem kako leto, potem pa kupiva kje blizu Poljane kak gruntec, zdaj jih bo vse polno na prodaj, silijo v Francijo, ker ne morejo nekaj časa potrpeti, če je hudo.«

Ko so se privalile čez Goro iz ribniške doline megle, se je Matevž poslovil.

»Še k materi pogledam,« je rekel v slovo.

Marjetka je gledala za njim, ko se je širok in močan pehal v breg proti domači hiši. Dobro je razločila, kako je butnil v vrata in glasno pozdravil očeta in mater, a se je že čez hip vrnil in pohitel navkreber proti cesti. Ko je prišel do vrha, se je obrnil proti Grapi in ostro zavriskal in zamahnil v pozdrav. Marjetka je vzdignila obe roki, kakor bi hotela pohiteti za njim. Ko je izginil za bregom, se ji je zazdelo, da je v njej toliko moči, da bi razgrnila gore in ga varovala, dokler bi ne prišel do Gornika.

Tonče in oče sta stala na pragu, ko se je vrnila.

»Dobro je zavriskal,« ga je pohvalil Tonče, »nobeden ne zna tako kot Matevž.«

Oče je pa molčal in cmokal s pipo.

»To se bo vse lepo uredilo«, je mislil sam zase, »saj drugače ne gre. Matevž je pošten fant, pa priden je tudi. Vzel jo bo. Trpela bosta, no, tudi nam ni bilo lepo. Le škoda, da je Tonče tako mlad.«

Prav za prav Marjetka ni utegnila na vse skupaj dosti misliti. Od jutra do večera jo je gnalo za delom. Očetova počasnost jo je jezila. Preden je spravil vole v breg, je prešla cela večnost. Tonče je pa molčal. Zagrizel se je v strupeno misel, da je na svetu nekaj narobe in jo obračal na vse strani.

»Kaj brbljaš!« se je gnala sestra. »Poženi!«

»Hi, sivec!« je vzkliknil fant, pa zmeraj polglasno dodal: »To kamenje, sam grušč! Saj se drevo lomi. Rajši bi vendar oral na Gornikovem. Ali pa na grajskem.«

»Same besede, pozimi boš pa lačen.«

»Saj prav zato,« je počasi razložil fant.

Drevo je škripalo med kamenjem. Vsako leto ga je znosil polne koše na pot, voda je pa odnašala še zemljo. Ne gre pa ne gre. Tam na Poljani pa tudi drugod orjejo črnico in vriskajo. Graparji kolnejo.

»Poženi!« kriči Marjetka.

Z vso silo se upira v ročice, zdi se ji, da se bo sama od sebe zemlja spremenila, če bo globlje zarezala. Zemlja je pa zmeraj enaka, kakor bi se krohotala obema.

Vprašata očeta, a skomigne z rameni:

»Trpimo, trpimo, kaj hočeta!«

Tako raste življenje iz dneva v dan, iz ure v uro.

V Grapo so stisnjene tri hiše, šest molčečih ljudi. Puštalarjeva dva se samo smehljata, kakor bi nečesa čakala. Mogoče Matevža. Tam na spodnjem koncu je Simčkova koča. Simček je star in se je sprijaznil z življenjem, naj bo tako kot je. Ni ne kmet ne delavec, hodi od hiše do hiše, dela, poje in prosjači. Včasih tudi krade. Če ga zalotijo, samo skomigne z rameni, češ, bo že kako šlo.

Le Tonče in Marjetka sta nezadovoljna. Prav za prav Marjetka ne, vsaj pokazati noče. S stisnjenimi ustnicami hodi za delom in se prepira z bratom.

»Ti imaš Matevža«, ji očita brat, »jaz sem pa sam.«

In prav ta samota ga včasih premoti, da se pozno v noči vzdigne, ogrne suknjo in se napoti proti cesti. Ves upehan zleze v breg nad cesto in čaka, da pridejo mimo ravenski fantje. Ko jih zasliši, se

stisne k zemlji, da bi ga ne videli in poslušal, kako pojo. Dolgo poslušal, dokler ne utonejo s pesmijo vred nekje v temi. Potem zleze z brega čez cesto spet v Grapo.

Zdi se mu, da je v vasi neizrekljivo pusto in dolgočasno.

Taka vas!

Marjetka je pa sanjala.

Ponoči je izginila nerodna robotost in vse misli so se strnile v to, kako ji bo nekoč dobro in lepo. Kdaj? Tega še ni natančno vedela. Če je kje zunaj kaj zašumelo, je vzdignila glavo in posluhnila. Čez hip je spet legla, saj Matevž je daleč tam na Poljani pri Gorniku. Ni razumela, odkod prihaja vanjo nek strah, tresla se je, kakor bi se moralo drugi dan zgoditi nekaj hudega.

Nikoli ni hodila z drugimi dekleti, Grapa je bila predaleč od vsega. Po materini smrti sploh ne. Skrbela sta jo oče in brat. Pozneje še Matevž.

»Vse bo dobro, ker je Matevž dober«, si je mislila.

(Dalje prihodnjič.)

Ana Galetova:

IZPOVED.

Po srcu se mi je plazila
pregrešna misel,
da bi nate pozabila.

V pomladi osemnajsti si me srečal,
vznemiril si mi misli,
pogum si mi povečal,
da sem se križa oklenila
in se v samoto pomaknila.

A ti nekje si srečo našel
in si ostal pri njej.

Zato, poglej:

Po srcu se mi je plazila
nesrečna misel,
da bi nate pozabila.

Nocoj snežinke padajo
vse mimo mojih oken
in mimo mojega srca.
In kot da z belih polj mi rase
spomin na bele čase.
Snežinka za snežinko pada.
Nocoj ničesar ne želim.
Nocoj bi le umrla rada.

MODA.

Morebiti si se prestrašila, ko si zagledala ta naslov, ker si se spomnila na marsikatero grenkost, ki si jo doživela v tem oziru. Bila si tam v poletju enkrat v cerkvi, da bi zadostila svoji nedeljski dolžnosti in bi bila po težkem delu celega tedna tako rada slišala nekaj iz evangelija, kar bi te bilo dvignilo. Mesto tega pa si morala poslušati dolgo pridigo o nesramni modi, o preglobokih izrezih, o prekratkih krilih in oblekah brez rokavov. Čim bolj je pridigar grmel o nesramnosti in nemoralnosti današnje ženske mladine, tem bolj so mu pritrjevali stari očanci in matere. Ti pa si odhajala iz hiše božje vsa zmedena in žalostna, brez vsakršne verske tolažbe, ki jo je iskala in tudi v resnici potrebovala tvoja duša.

Zato naj takoj povem, da tu ne gre za kako pridigo proti nemoralni modi, ampak za pravilno razumevanje stvari, ki je važna za vsako dekle in ženo.

Moda, o kateri bomo tu govorili, je način, kako se oblačimo. Obleka ima namen, varovati telo pred škodljivimi vplivi vremena in pred vsakršnim drugim oškodovanjem, pa tudi telo na lep, pa vendar različen način okrasiti. Prvi namen je mogoče doseči na vsakršen način, celo s cunjami; za dosego drugega namena pa je treba premisleka, izbire in okusa. Umevno je torej, da je modna industrija v pomoč samo drugemu namenu. Saj računa vedoma in po načrtu z željo po ugajanju in najde ne edino, pa vendar pretežno pri ženskem svetu zanimanje, željo in voljo za nakup.

Moda skuša na pripraven način pomagati ženi, da svojo zunanost napravi prikupljivo. To ženino stremljenje je samo na sebi povsem upravičeno in ga ni treba grajati, dokler moda ne zavzame takih oblik, ki bi mogle žaliti moralni čut zrelih presojevalcev. Po prvotnem namenu naj bi obleka v prvi vrsti pokazala duhovno dostojanstvo človeka, po katerem že divjak pokriva svojo nagoto, seveda pa jo je mogoče tudi rabiti za to in tako, da prav posebno poudarja in kaže spolno stran in torej kaže in odkriva to, kar bi morala zakriti. Potem govorimo o nemoralni modi, ki pa nikoli ne prestopi skrajne meje, ker hoče pač svoje prave namene prikriti.

Umevno pa je, da se nemoralnost mode ne da ugotoviti s centimetrom. Kdor pozna navade in običaje raznih dežel, ta ve, da podnebje, navada in poklic ne določa samo mode, ampak tudi sodbo o modi. Povsod pa grajajo in obsojajo tako modo, ki nalašč in namenoma vzbuja čutnost in z izzivajočo žalitvijo domačih šeg in navad vzbuja zanimanje in radovednost záse. Pri taki modi ni treba, da ima nemoralne namene vsakokratna nositeljica obleke, ukrojene po njenih predpisih. Saj vemo, da je velikokrat brezmiselnost in vihravost ter želja, da ugaja, vzrok marsikateri ženi za kakšno obleko, ki bi je sicer prav gotovo ne nosila. Šiviljina beseda: »To vam dobro stoji!« ima neodoljivo moč nad marsikaterim ženskim srcem. A povzročitelji nenravne mode dobro vedo, kaj hočejo ...

Razmerje do mode je tudi za katoliško ženo važno vprašanje, ker naravnost proti vodi noče plavati, pa tudi ne more, velikim moralnim nevarnostim in vplivom slabega zgleda pa se ne sme vdati že zaradi pohujšanja, ki pri tem nastane. Vedeti

moramo, da prav žene iz katoliških družin, matere in hčere, okolica kaj kritično opazuje.

Praviloma ženina nežnočutnost in njen dober okus, v zvezi z resnično dobro voljo, obdrže ženo na pravilni poti, da gre z modo, a kljub temu obvaruje svoje žensko dostojanstvo.

Treba je to odkrito povedati, da se ne razpase zmotno mnenje, da Cerkev zahteva od katoliškega ženstva, naj zanemarija vsako modo, kar bi zahtevalo prav pri mladini res težke žrtve. Treba je tudi to povedati, da katoliške žene zaradi svoje staromodnosti in neokusnosti ne bi vzbujale pozornosti. Večkrat je bilo slišati, da se ženske tako oblačijo, kakor to moški hočejo in da je zato treba z reformo mode pri moških začeti. Pa se mora vendar vse ženstvo vprašati, če morebiti ta trditve ne izhaja iz krogov, ki so prepričani o manjvrednosti žene in hočejo o tem tudi druge prepričati. Na vsak način pa tudi nasprotno trdimo: žene in dekleta moški svet tako gleda, kakor se oblačijo in obnašajo. Prav gotovo drži: dekle in ženo moški tem bolj spoštuje, čim bolj zna sama varovati svoje dostojanstvo; vsakdo sam sebi odmeri svojo čast in vrednost.

Moda pa ni le izraz menjajočega se okusa, ampak še mnogo bolj simbol časa in njegovega duha. Tudi izrodki današnje mode so znak prevladujoče materijalistične smeri in uživanja. Izkušnja mnogih stoletij uči, da je bil direkten boj proti modi povečini brezuspešen. Važnejši kakor boj nepravilni modi je boj nepravemu duhu časa. Vsakršno hudo odstranimo le, če ne zatiramo toliko njegovih vnanjih izrastkov, ampak iztrebljamo korenine.

OPOMBA UREDNIŠTVA: Z današnjo številko, ko je Vigred dobila modno priložnost, priobčujemo članek o modi, ki razpravlja temelje naše in vsakršne mode. — Od poklicne strani nam je obljubljenih za novi letnik še mnogo razprav in člankov o modi.

— n:

KMETSKI STAN IN KMETSKA ZEMLJA — VIR ZDRAVIH RAZMER.

Vsak, ki mu je bilo usojeno, da se je moral ločiti od svoje rojstne hiše, od rodne grude, si zopet in zopet želi nazaj med polja in travnike, k potoku ob gozdu, vinogradu na bregu in tratam, kjer je preživel prva otroška leta. Je to sila, ki nas veže na domačo grudo, na zemljo, ki daje kmečkemu človeku veselje do življenja, ga preživlja in zahteva zato od njega tudi del njegovih telesnih in duševnih sil. To je usodna povezanost našega kmeta z zemljo, ona ljubezen do zemlje, ki se je rodila, ko je v potu svojega obraza hodil za plugom in obračal brazde, in se utrjevala, ko je ob komaj se zaznavajočem dnevu ostril koso na travniku, ko je pod srpom žanjice padalo klasje v snope in se je družina v poznem večeru vračala v svoj dom. Zemlja mu je dala svoj obraz, s trdim delom si je izklesal svoj značaj. Zato je miselnost kmetkega človeka vkoreninjena v vsem okolju, v katerem živi. Spo-

znati moramo, da je zemlja oni pravi vir zdravega življenja, ki ga človek zaman išče v navidezni udobnosti meščanskega življenja in drugih pridobitvah modernega sveta. Saj danes je tudi že meščan — vsaj mlajši rod — prišel do tega spoznanja, zato beži v naravo, da si poišče tam miru, veselja in odkritosti, ki je meščansko življenje tako malo pozna.

Zato pač prinese beg s kmetov največkrat veliko razočaranja kmetskim fantom in dekletom, ko se podajajo v mesta in industrijske kraje iskat si kruha. Včasih je to sila razmer, le prepogosto pa težnja za udobnejšim življenjem, po navideznih dobrinah, ki jih nudi mesto. Posledice tega pa nikdar ne izostanejo. Marsikomu se odkrije lepota kmetijskega dela in spoznanje, da je biti kosec ali žanjica, oratar in sejalec več kot opravljati samo to ročno delo, da je to tvoje delo vedno in znova združeno z dogajanjem zemlje, ki naj rodi nove sadove.

Moderna prometna sredstva so skrajšala razdalje mest in vasi, industrijskih krajev s podeželjem, časopisje si osvaja vedno bolj pota tudi v najoddaljenejše vasi do zadnjih hribovskih bajt, razočarana dekleta in fantje se vračajo z mestnih poti na svoje domove, vse to pa utrinja pot dotoku meščanske miselnosti, vplivu mestnega življenja na kmetško ljudstvo. To je zlo za naš kmetški stan, ki ubija njegovo samoniklost, šege in navade, pospešuje propad kmetške kulture. — Ta vpliv pomeščanjenja pa se ne kaže samo v zunanosti, temveč sega globoko v življenje kmetškega stanu, v družino, cerkev in šolo. Družina, ki je bila nekdaj trdno povezana celica v zgradbi družbe, zmožna tudi popolnoma samostojnega gospodarskega življenja, je danes prepogosto tako rahlo notranje zgrajena, da jo more porušiti le majhen potres, bodisi gospodarski ali duševni.

Meščanska svobodomiselnost je razmajala kmetško ljudstvo in marsikdo, ker hoče biti napreden, ne hodi v cerkev in ostaja doma, čeprav ne ve zakaj.

Šola prepogosto misli, da je dosegla svoj cilj, ako zna deca računati, pisati in brati, ko izstopi iz nje. Kje je vse drugo, smisel življenja, pravo gospodarstvo, zavednost svojega stanu, zavest dolžnosti dela, dolžnost do bližnjega in do skupnosti, vse to ostaja ob strani in je prepuščeno otrokom samim, ako jim je dano, da pridejo kedaj do spoznanja.

Meščanskemu vplivu bomo zaprli pot edino s spoznanjem, da je pogoj zdravega življenja ohranitev samobitnosti stanu. Vsak pa mora biti ponosen, da je kmetški sin ali kmetška hči, da jo je rodila slovenska mati, ki ji je dala z življenjem tudi ljubezen do domače zemlje in kmetškega stanu. Potem nam bo lažje premagati težave sedanjega časa, ko se bije vedno hujši boj na gospodarskem in duhovnem polju, boj, ki nam nalaga dolžnost, ohraniti svojo gospodarsko samostojnost, varovati rodno zemljo pred grabežljivostjo denarnih mogotcev, varovati našo narodnost, vero in našo prosveto.

Pridobivajte novih naročnic!

POVEST O KIPCU.

(Nadaljevanje.)

Tone se koplje v bistri vodi in lovi ribe. Njegove oči so prepolne smeha in Mimica ga z obrežja gleda vsa srečna. Kako lep je njen fant! Visokorasel, močan, da bi lahko hrast izruval z eno samo roko. Svetli lasje mu blestijo v soncu in tisti njegov koder nad čelom mu neprestano sili v oči.

Kako, da je naenkrat tako temno postalo? Sonca ni več in nekje sredi vodovja je zakričalo . . .

Mimica se ozre in pobledi . . .

»Za Boga, Tone, kaj delaš!? — Vidi, kako zdaj pa zdaj izginja v vrtincu, z veliko ribo okrog vratu. Ko se je za hip dvignil iz vode, je stegnil roke proti nji:

»Pomagaj, dekle! Riba je pretežka, da bi jo mogel nesti sam.«

Mimica ne ve, kako bi mu pomagala. Po obrežju teka, lomi vejve in mu ga meče v vodo. Vsa zbegana so končno nečesa domisli.

»Čuj, kje imaš kipec sv. Antona? Daj, daj, poišči ga!«

Potem pa je, sama ne ve kako, nenadoma ob njeni roki. Oblečen je in čudno izmučen in bled. Sredi polj stojita nekje. Dolgo išče nekaj po svojih žepih, ona pa ga opazuje. Ko končno najde, ji reče:

»Mislil sem že, da sem vse skupaj poslal v nebesa. Pa nisem. Sedaj ti vračam ta spominček; toda tako izrabljen je in oglodan, da ga ni mogoče več prepoznati. Sam ne vem, ali je ta tisti, ki si mi ga dala ti, ali ni. Toda zdi se mi, da je pravi; saj sem imel samo tega. Le zelo je obrabljen, ker sem ga mnogo, mnogo rabil. Ali razumeš to? Obrabil sem ga zato, da sem sebi podaljšal življenje radi tebe, deklica moja; da te vidim še enkrat. Pa to ni tako lahko razumeti! Saj tudi jaz nisem mislil, da sem kaj takega zmožen. Nekoč sem se smejal vsemu temu, danes pa povem, da sem takrat imel greh.«

Mimica drži kipec v roki in misli počasi, počasi:

»Tako bled je Tone in izmučen! In kipec je obrabil, da je sedaj samo še brezobličn kos železa. Obrabil ga je, da je sebi podaljšal življenje radi mene. Kako je to mogoče? . . .«

Nič ne razume, le brez misli gleda, kako siva dalja raste vedno bolj in bolj, in kako nazadnje ona sama vsa utone v njej. Toneta pa ni nikjer.

Skozi medlo sivino je nenadoma kriknilo nekaj kakor glas petelina . . .

Mimica se je zbudila. Glava jo je bolela in kot pijana se je opotekla od okna in pogazila nagelj na tleh. Duša ji je bila prepolna nečesa, da jo je zeblo do kosti.

»Kaj pomenijo te čudne sanje? Moj Bog!«

Sonce je baš vzhajalo. Stekla je k vodnjaku in dvignila vedro . . . Rib ni bilo. Skoro bi bila klecnila od zle slutnje. Pa ni. Le glavo si je zmočila z mrzlo vodo, da so ji postale misli bolj dosledne.

»Sinoči ga torej ni bilo. Le Bog ve, zakaj ni prišel?«

Mučila se je z odgovorom, a zastoj. Mogoče ni imel časa! A da bi se morda sanje uresničile . . . na to ni hotela misliti, ni mogla, ker jo je duša preveč bolela.

In kipec sv. Antona je obrabil! Saj je že skoro pozabila, da mu ga je nekoč dala. Ampak, kako je mogoče kipec obrabiti? Vse ji je bilo čudno nerazumljivo.

Še je stala nekaj časa pri vodnjaku in mislila. Potem pa je počasi odšla v kuhinjo za delom, vsa nemirna in razmišljena. Kar stresalo jo je ob sami misli, da bo morda nenadoma zvedela strašno novico . . . V hipih je bledela, da so jo vsi spraševali, kaj ji je. Pa je molčala o vsem; samo glava jo je bolela.

Neskončno dolgo ji je bil oni dan in delo težko, da bi se bila najraje zgrudila kamorkoli. Pa je vztrajala, saj bi ji bilo v brezdelju še mučnejše. Le polagoma se je umirjala. Ko pa je bilo že preko poldneva in ni bilo čuti še ničesar, se je skoro že oddahnila. In v momentih se ji je zdelo kar smešno, da so te sanje tako silno vplivale na njo. Toda, mar je mogla drugače, ko pa so bile tako čudne, in ga ni bilo sinoči kakor je rekel?!

Tako je odšel prvi dan. Nato drugi, tretji. V nedeljo se nista srečala nikjer. Temu ni pripisovala nikake važnosti, saj se je to večkrat zgodilo. Potem je minil še en teden. Vsakdanje je bilo življenje in misli so bile včasih že kar bolne od prevelike enakomernosti.

V nedeljo pa je srečala njegovo sestro.

»No, Mimica, ali ti je kaj dolgčas? Skoro bi bila postala vdova, kaj ne.«

Mimica je razprla oči v začudenju.

»Ne razumem te«, je dejala.

»Ne razumeš? Mar še nič ne veš?«

Dekle ni moglo verjeti, da Mimica še ničesar ne ve.

(Dalje prihodnjič.)

Smersu R.:

ZAŠČITA ŽENE DELAVKE.

Z uvedbo stroja v gospodarstvu se je pričela tudi za ženstvo popolnoma nova doba. Žena je zapustila krog domače družine ter odšla v tovarno, obrtno delavnico in pisarno. V tem trenutku je stopila na težko pot, kjer je mnogo nevarnosti za dušo in telo. Mnogo jih je omagalo na tej poti, posebno v prejšnjem stoletju, ko so uporabljali podjetniki žensko delovno moč tudi za najtežja in za žensko najbolj neprimerna dela. Desetletne in dvanajstletne deklice so morale n. pr. opravljati celo nočna dela.

V našem stoletju so se razmere nekoliko spremenile. Delovno ljudstvo in med njimi tudi zaposleno ženstvo si je po dolgem in težkem boju priborilo nekaj pravic — nekaj zakonov, ki ščitijo delovnega človeka pri delu (socijalno zaščitna zakonodaja) in izven dela, ko za delo ni več sposoben ali pa, ko ne more dobiti dela (socijalno zavarovalna zakonodaja). Nas zanimajo predvsem oni zakoni in ona določila, ki zadevajo zaposleno ženo — delavko in nameščenko. Danes si hočemo ogledati nekaj socijalno zaščitnih določil.

Naš zakon o zaščiti delavcev ima glede ženskega dela sledeča določila:

Nočno delo žensk. Žensk se — ne glede na njihovo starost — ne sme ponoči zaposliti v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in sličnih podjetjih.

Izjemoma smejo biti odrasle žene ponoči zaposlene v sledečih primerih:

a) ob višji sili, ko je neizogibno treba podjetje oteti nenadne nevarnosti ali večje škode;

b) če se dela s surovinami, ki se rade kvarijo;

c) ob neizogibni višji državni potrebi.

Noč pomeni razdobje najmanj 11 neprekinjenih ur in prične zvečer ob 10 in mine zjutraj ob 5, v pekarnah pa mine noč izjemoma ob 4 zjutraj.

Delo žensk pred porodom in po porodu. Žene porodnice imajo pravico prenehati z delom, kakor hitro dokažejo z zdravniškim izpričevalom, da jim je pričakovati poroda v dveh mesecih. Porodnice, ki bi bile bolne preko dveh mesecev po porodu, ne smejo njih delodajalci odpustiti, dokler popolnoma ne ozdravijo, toda to more trajati najdalje leto dni.

Lastniki podjetij morajo omogočiti materam, da o pravem času doje svojo deco. V ta namen mora vsak lastnik podjetja dovoljevati materam poleg rednega odmora še poseben odmor in sicer, če je dete v materinem stanovanju — do 30 minut po 4 urah dela, če je dete v otroškem zavetišču podjetja, pa približno 15 minut po 4 urah dela. Seveda radi teh odmorov matere ne smejo biti prikrajšane pri svojem rednem odmoru in pri svoji mezdi.

PODPORE OB PORODU.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev daje svojim članicam pa tudi članom za njihove žene porodne podpore. Te podpore sicer niso visoke, vendar pa so za

delavčevo družino dobrodošla pomoč. Zakon o zavarovanju delavcev in izprememba tega zakona z dne 6. decembra 1931. določata pogoje, pod katerimi je mogoče doseči te podpore. Ne bo odveč, če si te pogoje nekoliko ogledamo.

ČLANICE, ki so bile same zavarovane nepretrgoma pred porodom najmanj 90 dni ali v zadnjem letu pred zadnjim vstopom k uradu najmanj 6 mesecev, dobe:

1. brezplačno zdravniško pomoč za 9 dni;
2. brezplačna zdravila, obvezilni material in zdravniško pomoč v slučaju obolenja, povzročenega pri porodu za največ 26 tednov;
3. v nujnih slučajih pa mesto bolniške in zdravniške pomoči bolnico ali porodnišnico za največ 14 dni.

Članice z navedenim članstvom imajo pravico samo do naštetih podpor, ne pa tudi do denarnih podpor.

Do denarnih podpor imajo pravico samo one članice, ki so bile zavarovane v zadnjem letu pred porodom najmanj 10 mesecev ali v zadnjih dveh letih pred dnem poroda najmanj 18 mesecev. In sicer dobe te članice poleg brezplačne bolniške pomoči za 9 dni in brezplačnih zdravil, obvezilnega materiala in zdravniške pomoči za 26 tednov, še 1.) porodnino za 6 tednov pred in 6 tednov po porodu v višini $\frac{3}{4}$ mezde, vendar samo toliko časa, dokler ne delajo za zaslužek, 2.) prispevek za opremo vsakega živega novorojenca v enkratnem znesku Din 150.— za vse mezдне razrede enako. 3.) dojnino po Din 4.— na dan za 12 tednov po prenehanju porodniških podpor, ako nastopijo službo in otroka doje, 4.) bolnico najdalje za 26 tednov, če je bolnica nujno potrebna.

Pa tudi ŽENE ZAVAROVANIH ČLANOV imajo pravico do porodniških podpor, če so bili njihovi možje zavarovani v zadnjem letu, preden je žena rodila, najmanj 10 mesecev ali v zadnjih 2 letih, preden je žena rodila, najmanj 18 mesecev in sicer dobe:

1. brezplačno zdravniško pomoč za 9 dni;
2. brezplačna zdravila, obvezilni material in zdravniško pomoč v slučaju obolenja, ki je posledica poroda, za največ 26 tednov;
3. enkratni prispevek za opremo deteta v znesku Din 150.— brez razlike na mezdni razred.

Če pa zavarovani člani nimajo omenjenega članstva, ne dobe za porod pri svojih ženah nobenih podpor.

Da se dobe podpore, mora biti na dan poroda podano članstvo pri okrožnem uradu. To se pravi: le tisti člani imajo za svoje žene pravico do podpor, ki so na dan poroda ali v službi ali v užitku bolezenskih podpor in pa tisti člani, pri katerih še ni minilo 3 oziroma 6 tednov od izstopa iz službe — pa imajo seveda dovolj mesecev članstva. Tudi pri članicah je odločilno to, da imajo na dan poroda dovolj članstva. Pri članicah pa se v članstvo všteje tudi zaščitna doba 2 mesecev pred porodom. Važno je za članice tudi to, da se jim izplačajo podpore od tretjega dne dalje, ko prijavijo pri uradovem zdravniku svojo nosečnost.

MILOŠČINA IN PRAVICA.

Telesna dela usmiljenja so ena izmed najlepših krščanskih kreposti. Že sv. pismo pravi: »Dobrodelnost je kot vrt, poln blagoslova; usmiljenje ostane na večne čase.« Toda mnogo jih je, ki jim je dobrodelnost le maska, le sredstvo, da jih svet spoštuje in občuduje, le slepilo, da se ne vidijo krivice, ki jih delajo svojim najemnikom. Naj si zapomnijo vsi ti farizeji, da njih dobra dela niso nobena dobra dela in pred Sodnikom nič ne veljajo. Ne bodo se odkupili oni, ki darujejo s široko gesto svojo ponošeno obleko in drobtinice s svoje bogato obložene mize revežu, svojega delavca pa plačujejo s plačo, ki je vse preje, kot pravična. Miloščina ne posvečuje krivice.

Naj živi dobrodelnost, posebno v današnjih težkih časih! Bog naj blagoslovi vsakogar, ki deli svoj kos kruha z revežem! Toda prva je pravica: pravica do življenja, pravica do dela in pravica do pravega plačila. Pravice ne more nadomestiti nobena dobrodelnost. Ni dolgo, kar smo čitali in slišali, da se razmišlja in sklepa o tem, kako to zimo pomagati 100.000 brezposelnim, onemoglim, starim in invalidnim ljudem v naši domovini. Poziva se slovenski narod, naj pokaže svojo dobrodelnost in pomaga revežem. Odobravamo te pozive in jih podpiramo. Toda ob tej priliki moramo ugotoviti, da s samo miloščino ne bomo rešili delavskega vprašanja, brezposelnosti in revščine. Naše delavstvo zahteva pravice, hoče delati, hoče živeti tako, kot se spodobi bitju, ki je ustvarjeno po božji podobi.

PO SVETU.

Dvajset milijonov mož je, ki bi radi delali, pa dela ne dobe. Na drugi strani pa je v tovarnah, delavnicah rudnikih in plan-
tažah mnogo milijonov žena in otrok, za katerih telo in dušo bi bilo bolje, da ne bi delali tamkaj. Ta strašni nered je glasna priča, da je treba današnji družabni red predrugačiti in obnoviti po evangelijskih načelih, kakor nam zapovedujeta papeža Leon XIII. in Pij XI. v svojih delavskih okrožnicah.

Ženo je treba iztrgati kapitalistu iz rok in jo vrniti človeštvu, da bo izvrševala poklice, ki so ji od Boga dani. Marsikje se že odpirajo oči in se pojavljajo stremljenja, da se delo žena in otrok omeji oziroma prepove.

Na Kitajskem nameravajo odpraviti takozvani muitsai t. j. prodajo otrok tujim osebam, katerim morajo služiti ti otroci do svoje smrti.

Na Japonskem bodo noseče delavke delale v zadnjih treh mesecih pred pričakovanim porodom le do 6 ur dnevno. Po porodu mora dobiti delavka 6 do 8 tedenski dopust. Za doječe matere mora biti v vsaki tovarni poseben prostor, kjer morejo otroke dojiti.

V Indiji pripravljajo zakon o odpravi zastavitve otrok. Starši zastavijo delavno silo svojih otrok upnikom, ki smejo te otroke do skrajnosti izrabljati, dokler ni dolg popolnoma poplačan.

V Franciji so prepovedali ženam delati v rudnikih in v nekaterih nezdravih industrijah.

Socijalno vprašanje sicer s takimi prepovedmi ne bo rešeno, ker je treba predvsem očetom, sinovom, bratom in možem zvišati njih plače, da bodo mogli skrbeti za svoje družine. Vendar pa so taka določila vsaj majhen znak, da se človeštvo zaveda kam drvi. —

Vse tovarišice — delavke in nameščenke — prosimo, da se v vseh vprašanjih glede službe, plač, dopustov, podpor itd. obračajo na uredništvo Vigredi, ki jim bo na tem mestu odgovarjalo.

Dina E.:

SAMO PROČ Z DOMA!

Končno je sedela v vlaku. Vozil jo je davno zaželenemu cilju naproti. Toliko težkih bojov z materjo je bilo prestat, preden je hotela razumeti, da Roza vendar ne more svojih zmožnosti pokopati v samotni vasi. Večne samote je bila že sita in tudi v preprosti vaški obleki se že več ni mogla videti. Kako naj nosi dolge lase in še gladko počesane, pa dolge obleke in noge v volnenih doma pletenih nogavicah in v grobih domačih čevljih. Že od nekdaj je čutila v sebi nagon za nekaj, kar se bo edinole v mestu razvilo. Ali ne bi mogla biti tudi ona gospodična? Saj bi se znala prav lepo mestno obleči, kakor nova natararica pri Zlati ribi, ki je nedavno prišla iz mestne posredovalnice in so vsi vaški fantje gledali za njo. O, da bo le z doma! Proč od očetove strogosti in materine boječnosti in seveda tudi izpod kontrole Marijine družbe! Prosta mora biti in zaradi tega bo znala kljubovati vsakemu pritisku. Do sedaj se ji vsa stvar ni brez težav obnesla. Pa sedaj je v vlaku in vsako minuto bliže svojemu cilju.

Z zadovoljstvom je gledala skozi okno, kako se domači hribi oddaljujejo vedno bolj. Odprla je torbico. Vse polno naslovov so ji dali; s smehom je čitala: »Gospe Kolodvorskega misijona za potujoča dekleta,« »Društvo za varstvo deklet«, Marijin dom«, »Poselska zveza«, pa še naslovi znancev. Vse te naslove bo rabila le v skrajnem slučaju. Hm, saj bi prišla z dežja pod kap, če bi zopet odšla pod tako nadzorstvo, da bi ji kdo vsak korak nadziral! Ne, ne, si bo že sama pomagala. Prosta hoče biti pred vsem drugim!

Ko se je vlak ustavil v mestu, ji je kljub vsemu postalo nekoliko tesno. Toliko tujih ljudi, ki so drveli mimo nje, pa niti enega znane obraza! Ali naj bi bilo res težko v mestu priti na pravi kraj? Ponovno je odprla torbico ter pogledala naslove, ki jih je prej v vlaku hotela že stran vreči. »Marijin dom,« to bo morebiti še najbolje za prve dni. Seveda pa le toliko časa, da se sama spozna v mestu. Ko se bo nekoliko orientirala, pa bo pač gledala, da se znebi nadzorstva takega zavoda.

Tako je prišla Roza v Marijin dom. Prijetno je bila iznenadena o življenju tam. Sestre in dekleta so bile vse prav prijazne in prav dobre volje. Ves dan so se smejale in pripovedovale. Marsikaj je Roza slišala, kar ji je bilo koristno in kmalu je dobila tudi primerno službo.

Prve nedeljske popoldneve je prišla Roza tudi še na sestanek v Marijin dom ter je z drugimi dekleti v primerni in prijetni zabavi prebila svoje proste ure. Pa prav domače se je počutila. Hrepenenje po modernem življenju velikega mesta je popolnoma utihnilo. Kadar je pisala materi, je bila ta vsa srečna zaradi vsebine teh pisem. Tako sta prešla dva meseca.

Roza je spoznavala vedno več ljudi. V hiši, kjer je bila v službi, je bilo še več mladih deklet. Ta so vabila Rozo, naj se udeležuje njihovih izprehodov in izletov. Ko jim je pravila, da ne more, ker mora iti v Marijin dom, so se ji smejale. Tako je pobožna, da za sestrami leta. Zakaj ne bi svoje mladosti drugače porabila. Pri njihovih zabavah je vse bolj veselo. Tudi gospodje gredo ž njimi in zunaj mesta v kaki gostilni potem plešejo vse popoldne, saj ima vsaka že svojega častilca. Saj je vendar treba misliti tudi na preskrbo v poznejših letih. Kdor pri sestrah išče svojo zabavo, ta je strahovito zastarel in nemoderen. Zakaj ne bi enkrat vsaj za poskus šla z njimi?

Roza je pritrdila, ne da bi dolgo premišljevala. Saj se vendar razume, da noče biti zastarela in nemoderna.

Od tega dne dalje Roza ni več zahajala k sestram v Marijin dom. Pričelo se je za njo novo življenje, polno sonca in zabave. Z novo frizuro in moderno svileni obleko je zamenjala tudi vse, kar jo je še vezalo na dom in Marijin dom. Dobila je povsem nov krog prijateljic in imela je že tudi svojega »prijatelja«. Temu je hotela in morala najprej ugajati, a ta je ljubil samo moderno. Nobena obleka mu ni bila prekratka in njegovim željam je žrtvovala tudi svoje lepe dolge kite. Če se je opazovala v ogledalu, je morala sama pritrditi, da je zares moderna dama, kakršno je mesto napravilo. Noben človek iz domače vasi je ne bi spoznal.

Nekaj časa se je razvijalo Rozino življenje v tem pravcu. In Roza bi bila na vso moč srečna, če bi ne bilo treba tako varčevati. Njena plača ni dovoljevala več takega razkošja. Seveda pa ni smela tega

drugim povedati, saj so jo vse imele za bogato. Najmanj pa bi smel zvedeti njen »prijatelj«, drugače bi bilo morebiti kar konec tega »prijateljstva«. Zadnji čas mu je obljubila, da mu pomaga k novi obleki. Vse dolge noči je premišljevala, kje naj dobi potrebno vsoto. Nekega dne jo je gospodinja poslala v trgovino plačat račun. Bila je približno tolika vsota, kakor bi jo rabila za »prijateljevo« obleko. Kaj če bi to vsoto pridržala? In sama račun podpisala kot poravnani. Saj bo kmalu zopet toliko prihranila, da bo to zadevo spravila v red. In menda tudi ni nič hudega, če plača ta račun par tednov pozneje. Gospodinja tega niti ne bi opazila, sama pa bi toliko veselje napravila svojemu »prijatelju«.

Mladi gospod je to pripravljenost Rozino poplačal s podvojeno ljubeznivostjo, za kar mu je Roza primaknila še nekaj od svoje plače. Da na ta način dolgo dolgo ne bo mogla poravnati računa, na to niti mislila ni. Včasih seveda se je že oglašala vest in strah, da se za njeno nepošteno dejanje ne bi zvedelo. Pa vse je bilo pozabljeno, če jo je prijatelj ob nedeljah popoldne spremljal na izlet, če tudi za njen denar.

Sredi veselja in zabave pa jo je doletela usoda. Gospodinja je zvedela za njeno goljufijo in jo je takoj poklicala na odgovor. Trdovratno je tajila. Tudi mladega gospoda, ki jo je spremljal vsako nedeljo, so zaslišali in s tem je bila vsa nesreča tu. On, ki mu je žrtvovala denar in čast, jo je zapustil v nesreči. Ko je zahtevala povrnitev denarja, jo je zasmehoval, češ, kmalu bo našel drugo, pri kateri se bo oškodoval za njo. Pisala mu je obupna pisma, pa vsa so ostala neodgovorjena. Poiskala ga je v njegovem stanovanju, da bi ga prosila, naj je vkljub vsemu ne zapusti, pa ga ni bilo doma, ker je odšel na ples — z drugo. Roza je bila vsa iz sebe, toliko, da se ni zgrudila. Njegova gospodinja jo je tolažila, naj si ne žene tega k srcu, ker on je pač tak, da ima vsak dan drugo nevesto.

Roza ni ničesar odgovorila, vse v njej je bilo mrtvo. Ni vedela, kako je prišla na cesto. V toplo kožuhovino zaviti ljudje so hiteli mimo nje, mrak je že legal na zemljo. Brez cilja je šla dalje. Kam? Brez vsakega denarja, zapuščena, zasramovana, tatica.

Domov! Ali sme domov? K materi? K preprostim poštenim ljudem v domačo vas? Debelo zasnežena klop stoji ob samotni cesti, nanjo se vsede. Pokrije si obraz z rokami in po dolgem času joka, bridko joka. Znočilo se je, pa Roza tega ne opazi. Ne čuti mraza, ne lakote, ne zapuščenosti. S svojimi mislimi je doma pri materi. Že sliši

domače zvonove in vidi razsvetljena okenca vaških koč, gleda prijateljice, ki se zbirajo ob vodnjaku. Zakaj je zapustila dom?

»Mati!« zakliče, nato jo objame omotica.

Prebudila se je v bolnici, kamor so jo prenesli, ko so jo našli v poznih večernih urah na samotni klopi. Iz papirjev, ki jih je imela pri sebi, so spoznali, kdo je in odkod. Poklicali so mater in tako je bilo, da je prvega človeka, ki ga je videla, spoznala za mater. Vsa v solzah se je vrgla materi v naročje. Materina ljubezen pa vse zna in vse zmore. Dom in materina ljubezen sta ji zakrila vso bridko preteklost in kakor težke sanje so se ji zdeli dogodki v mestu.

Drago je plačala beg od doma, pa ni bilo zastoj.

P O Ž E N S K E M S V E T U

Usmiljenka — častna doktorica. Menda je edinstven primer v zgodovini usmiljenih sestra, da je bila nedavno odlikovana angleška usmiljenka Ana Hawk s častnim doktoratom. Ana Hawk se je namreč požrtvovalno izpostavila za angleške kolonialne prebivalce, ki so oboleli na tifusu. Brez vsakega zdravniškega sveta je z lastno uvidevnostjo rešila premnogo življenj ter preprečila nadaljnje širjenje kužne bolezni. Radi tega jo je wesleyanska univerza podelila s častnim doktoratom.

Miss Regan, tajnico Narodnega združenja katoliških žen v Washingtonu je te dni odlikoval papež Pij XI. s križem »Pro ecclesia et pontifice« za njena plemenita prizadevanja za katoliško miselnost med ameriškim ženstvom.

Študirajoče žene na Norveškem. To leto je preteklo 50 let, odkar se je norveško ženstvo začelo posvečati študijem. V tem času je položilo 9.208 žensk maturo, četrtna skupnega študenstva. Izmed akademkinj se jih je posvetilo 33.3% zdravniškemu poklicu, 29.4 jezikoslovnim, 15.4 narodnogospodarskim, 10.1 pravniskim itd. poklicem. 53% teh deklet se je poročilo, največ z univerzitetnimi tovariši. Znano pa je,

da so norveške žene izredno vestne v svojih poklicih.

Žena - izumiteljica, Francozinja Biget je izumila negorljivo letalsko obleko, ki je iz azbestu podobne snovi, a se je tudi najhujši požar ne loti. Brez dvoma bo ta novi izum velikega pomena za vse letalske potnike.

Selma Lagerlöf — v 75. letu. Dne 20. novembra se je ves književni svet spomnil te velike švedske pisateljice, ko je obhajala 75letnico svojega življenja. Zanimiva je umetniška pot te ljubeznive, človekoljubne žene. Med našimi bralkami je brez dvoma dobro znano njeno ime, saj poznamo njene »Kristusove legende«, »Zgodbo o blaznem Gunnarju« in njen najpomembnejši roman »Gösta Berling«. Vse te knjige so pred par leti izšle v slovenskem prevodu. Po veri je Lagerlöfova protestantka, vendar brez vsake ozkosrčnosti; iz vseh njenih del odseva ljubezen in dobrota, zato je postala ljubljena vseh bralk in bralcev sveta. Zdaj živi v pokoju v Marbacki in še zmerom snuje in piše.

»Katoliška akcija za oskrbo mater«. Po vojni so se po evropskih državah ustanavljali razni zavodi v prid materam. Posebno so se zavzele za matere razne fran-

coske katoliške organizacije, ki so nudile otročnicam vso skrb nasveta in gmotnih podpor. Saj je ravno Franciji pretel (in še preti) razpad radi vedno močnejše padajočega števila rojstev! Pred vsem pa je razvila svojo delavnost »Katoliška akcija za oskrbo mater«. Inicijativo za to akcijo so dala nekatera katoliška dekleta, ki so se udejstvovala kot državne bolničarke. V svojih vsakdanjih skušnjah so namreč spoznale, da vprav negujoča in moralna podpora oblikuje dušo in svetovni nazor mladim materam. Ko so nekateri bogatejši posamezniki videli blagodejen vpliv teh bolničark na notranjo rast mladih francoskih mater, so jim ponudili denarno pomoč za zgraditev klinik sv. Vincencija Pavelskega, kjer naj bi ta mlada dekleta posvetila vso skrb francoskim otročnicam in ženam, ki mislijo postati matere. In kakor berem v francoski katoliških listih, so te bolničarke že prenekaterim materam odprle oči svete vere in božje ljubezni ter jih rešile moralne propasti. Na teh klinikah (ki so raztresene po raznih francoskih mestih) so mimo oskrbovanja otročnic ustanovili sedaj že razne oddelke posvetovalnic, kanijo pa še osnovati propagandni oddelek proti zaposlitvi mater v tovarnah, proti novomaltuzijanizmu itd. ter zlasti za službenko nastavitve mnogočlanskih družin. Tako misli katoliška Francija — kasno sicer, pa morda le ne prekasno! — pokazati, da bo narod velik in država močna le tedaj, če je zdrava in plemenita celica, iz katere vse izhaja — in to je mati!

Žene v državni zvezi nemških pisateljev. V tej zvezi so zastopane vse stroke, v katerih se udejstvuje pero: Pesniki, pripovedniki, kritiki, prevajalci, znanstveni pisatelji itd. V to zvezo so bile sprejete tudi nekatere nemške žene, ki tvorijo tam svoj oddelek in se zlasti bavijo z ženskimi vprašanji. Vstop žen v zvezo je utemeljil predsednik Richter: v marsičem pričakujemo od žene temeljitejšega in vestnejšega dela ko od moških. Žene bodo proučile potrebe ljudstev s svojega ženskega stališča, kar bo koristno za vse sloje. Oddelku žen predseduje Ilse Hamel.

Slovenske misijonarke. Prav bi bilo, da poznamo po imenu izredno pogumne in

požrtvovalne žene, ki so zapustile rodno ognjišče in toploto domovine ter šle v obe Indiji reševat duše pogančkov. Dasiravno je naša domovina majhna, je vendar poslala tja v kratkem razdobju desetih let (kolikor se moremo spominjati) šest plemenitih in izobraženih žena. Med temi sta dve uršulinki, m. Ksaverija *Pirc* in m. Rafaela *Vurnik*; ti dve delujeta z veliko ljubeznijo in uspehom v Siamu (Zadnja Indija). Dalje je karmeličanka Marija *Immaculata Franko*, ki dela za zveličanje duš tudi v Siamu. L. 1930. je odšla v Indijo misijonarica M. *Zalaznik*, ki biva zdaj v Allahabadu. Lansko leto se je odpravila v Južno Indijo frančiščanka Marija *Fink*. Končno imamo v Bengaliji še Slovenko Magdaleno *Kajnc*. Te plemenite rojakinje store mnogo dobrega pri vzgoji indijskih otrok, žena in deklet, kjer bi pač misijonarji ne želi toliko uspeha.

Nekaj naših misijonark je tudi v drugih delih sveta.

Žene za brezposelne. Bernska zveza kmetijskih žen, ki prodajajo svoje pridelke na trgu Biel, je sklenila, da bo poslej vso nerazprodano zelenjavo — in te je sleherni dan mnogo — razdelila med mestne brezposelne družine. Lep zgled tudi za naše prodajalke!

O umrljivosti delavskih otročnic je poročal te dni angleški zdravstveni minister. Njegove ugotovitve so porazne. Pravi, da ni umrljivosti v nobenem stanu, tudi ne pri revnih delavcih, tako visoka kot pri delavskih materah. Samo na Angleškem umre letno delavskih otročnic nad 3000. Vzrok je pomanjkljiva nega. Svoj govor zaključuje, da bodo potrebni strogi ukrepi, po katerih bodo morale delavke pred porodom in po porodu uživati posebne olajšave pri delodajalcih kakor tudi posebno nego.

Indijska žena — mladinska sodnica. Česar pri nas še ne poznamo, a bi pomenilo izredno blagodejnost pri vzgoji mladih zgubljenih src — imajo v Indiji. Zadnje dni je bila namreč imenovana predsednica indijske ženske zveze, gospa Jinadarajasa, mladinska sodnica. Premnogo zaprtih mladih src, katerih ne odpre suha sodnikova beseda, bi ženska dobrotu in razumnost omehčala in jih vrnila lepemu življenju.

F. G.:

V TOVARNO.

O Šentjanžu so pri Lovrinovih menjali posle. Julka se je namreč naveličala služiti za deklo. Človek le ni nikdar prost v službi. Ko je narejeno eno delo, že čaka drugo; treba je danes ribati in jutri prati in če ni drugega, pa čaka raztrgano perilo za šivanje. Pa je človek tudi tako vezan in nikdar sam svoj gospodar: če na poti s polja malo postoji ob sosedovi njivi, že gospodinja gleda na uro, da je predolgo hodila; če bi se ob nedeljskem popoldnevu kje zakasnila čez Ave Marijo, bi že doma s strahom pričakovali, kakor da se mora res takoj pripetiti nesreča. To večno nadzorstvo tako težko dene. Doma pa že tudi ne more biti kar vedno. Kaj naj pa počne, kadar je prosta? Brati se naveliča, samo prespati tudi ne more vseh nedeljskih popoldnevo.

Gospodinja Manica je branila in omeњjala mnogotere slabe strani delavskega poklica. Seveda — Julka ni verjela, ko pa je videla vso prihodnost tako rožnato: Tistih osem ur na dan bo delala, potem pa bo prosta, kakor ptiček. Nihče je ne bo povpraševal, kje je hodila in kam pojde, nihče ne bo smel ukazati nobenega dela. No ja, toliko časa, da bo imela v tovarni malo lepšo plačo, bo že še hodila k Lovrinovim stanovat; toliko je še obljubila gospodinjji Manici, kakor da bi ji s tem napravila kakšno uslugo.

Tako gladko, kakor si je predstavljala Julka, ta reč ni šla. Že poprej je naročala tovarišicam, naj jo priporoče v tej ali oni tovarni in naj ji preskrbe kakšno mesto. Pa je morala še sama postajati mnogo jutro pred tovarnami, preden so jo sprejeli v neko tkalnico.

Torej, tovarniška delavka je končno le postala, pa z vsemi bridkostmi in težavami, katere mora pretrpeti vsak začetnik. Kako bi sedaj shajala brez Lovrinove pomoči! Štirinajst dni se je učila tkati zastoj; potem je dobila en stroj, komaj za sol bi bila zaslužila, ampak na tiste uboge pare je bilo treba čakati nadaljnjih štirinajst dni. Njen želodec pa bi ne bil hotel čakati niti dva dni!

Kako prav je tedaj hodilo stanovanje pri Lovrinovih! Zjutraj je dobila zajutrek — kakor pred božičem, ko je služila za deklo, zvečer je z družino vred sedela k mizi in pri večerji ostajala v družinski sobi na toplem, dokler po skupni večerni molitvi ni vsa družina šla počivat. — O, pa je bilo še opoldne tako nekam dolgočasno, ko so dekleta v opoldanskem odmoru uporabljale svoja skromna kosila: nekatere so pač odšle v mesto južinat, pa teh je bilo zelo malo; saj bi bilo začetnicam treba delati skoraj tri ure za najskromnejše kosilo v gostilni. Drugim, najsrečnejšim, so od doma prinesli kosilo. Za takšne, ki imajo dom v bližini in še živo mamo, je najlažje: ob sobotih kupijo mami kilo sladkorja za priboljšek ali v jeseni volneno jopico in za praznike novo svilen ruto, pa je mama vsa srečna in misli, da nihče nima boljših otrok, kakor so njeni. Deklici pa ostane vsa plača za priboljške, če ji domača hrana ne tekne dobro, pa za lepe obleke in za frizerja in za — parfem; le nekaterim ostane nekaj tudi za hranilnico, ampak to so v manjšini. Je pa še tretja vrsta in teh je največ v teh težkih dneh: v polliterski steklenici so prinesle s seboj čaj ali kavo. Taka pogreta pijača in kos kruha, to je kosilo delavk mesece in mesece dolgo. Navadno dotlej, da zdravnik pri okrožnem uradu konstatira hudo želodčno obolenost ali pa začetek jetike.

Tako kosilo tretje vrste uživa sedaj tudi naša Julka. Mnogokrat ob čaši čaja premišljuje, kaj imajo za kosilo Lovrinovi posli. Pa ni za pomagati! Če ji bo Lovrinka zaračunila posteljo in zajuterk in večerjo, ji pri vsem stradanju ne bo ostalo od njene začetniške plače toliko čistega, kakor Lovrinovi mali dekli, ki dobiva hrano petkrat na dan.

Morda bi bilo pa le bolje, če bi še nadalje služila za deklo?

GOSPODINJSTVO.

Gospodinja ima v pretežni večini svojega dela v kuhinji opravka z izpreminjanjem hranilnih snovi na kemičen in fizikalen način. Pri tem delu jo podpirajo mnogotera dejstva, ki jih čas in študij

v raznih razdobjih proučita ter ji s tem dasta neposredno pouka za vse delo. V pravilnem gospodinjstvu pa je treba tudi še gledati, da gospodinja prihrani na materialu, času, moči in denarju ter zato stalno gleda na vse tiste dogodke in iznajdbe, ki ji morejo k temu pomagati.

Pomen priprave navadne človeške prehrane je bistveno v tem, da pripravi kolikor se da ugodne pogoje za okus in prebavo hranil in tako posredno fiziološke učinke za uspevanje in rast organizma t. j. celotnega človeškega telesa. Ti pogoji so v prvi vrsti na mestu tedaj, če se surove hranilne snovi na primeren način izpreminjajo, da se doseže največja izraba celotne prehrane; na drugi strani pa se te hranilne snovi mešajo z nekaterimi dodatki, da je prehrana tudi glede okusa za telo ugodna. Kolikormogoča dosega teh pogojev pa zahteva od gospodinjke, da se bavi pri tem svojem vsakdanjem delu z vsemi tistimi stvarmi, ki ji do tega pomorejo. Ne zadoštuje torej samo, da se gospodinja nekako na mehaničen način uči kuhanja in sicer pod stalnim nadzorstvom, ki ji je z navodili in nasveti stalno za petami, ampak mnogo bolj, da se postavi sama v praktično delo ter prične tudi preizkušati v lastnem gospodinjstvu, kar kjerkoli primernega in novega najde. V ta namen pa mora dobro poznati hraniloslovstvo in mora dobro vedeti kakšnih snovi človeško telo potrebuje za svoj obstoj in za izravnavo porabljenih moči. Poznati mora gotova pravila za sestavljanje vsakdanje prehrane, mora tudi vedeti, kakšna prehrana prija tej ali oni življenjski dobi, temu ali onemu telesnemu in duševnemu razpoloženju.

Kakor pri vsaki stvari, tako je tudi pri prehrani velike važnosti izprememba, ki pospešuje tek, veselje do jedi, pa tudi pravilno prebavo. Vsaka gospodinja vé, kolike važnosti je prav pri prehrani vonj in okus ter se zato tudi tema dvema hoče v resnici prikupiti. Novejša raziskovanja (J. P. Pawlow) so pokazala, da jedi, ki prija jo okusu, tudi želodec lažje prebavlja.

Velike važnosti je za vsako gospodinjstvo tudi način shranjevanja hranil, na kar ne sme nobena gospodinja pozabiti, pa tudi oskrbeti, da ima za to potrebna sredstva.

Od roda do roda, že dolga tisočletja, prehajajo mnogovrstni izsledki in iznajdbe v tehniki kuhanja. Vse to se je v dolgih

letih izpolnjevalo, izpreminjevalo prav do današnjih časov, ko je, lahko rečemo, kuhanje prava umetnost.

V zadnjih desetletjih pa se je prav mnogo storilo glede konserviranja, to se pravi shranjevanja hranil in jestvin za poznejše čase. Priznati pa moramo, da je prav v tem delu šele začetek znanstvenega delovanja v prid človekove prehrane. Kako je vendar to, da tako važno delo, kakor je kuhanje, ki ga opravlja vsak dan milijon in milijon gospodinjstev do sedaj ni našlo tolikega razmaha tudi v znanstvenem pogledu, ampak ga povečini opravljajo le mehanično? Pa moramo priznati, da prav pri tej stvari vlada velika nevednost zlasti še pri tistih, ki imajo s kuhanjem največ opravka. Kolikokrat vidimo, da gospodinja ali kuharica, ki ima toliko opravka s hranili in jestvinami, o njih lastnostih ničesar ne ve in jih tudi ne zna pravilno uporabljati. Kar se je naučila, tisto izvaja sama, brez premisleka, ali bi se ne dalo to delo drugače, boljše in primernejše opravljati. To pa je tudi vzrok, da se je vse doslej kuhanje prepuščalo, lahko bi rekli neizobraženim ljudem, ki so si znanje kuhanja pridobili na mehaničen način in so ga tudi na ta način dalje izvajali. Odtod je tudi bil tako malenkosten uspeh onih kuharic in gospodinj, ki so se učile kuhanja v kakem hotelu, kjer se vrši vse z veliko naglico in zgolj mehanično, dočim so šele prvi gospodinski tečaji in gospodinske šole to stvar prijele na pravem mestu ter začele poučevati gojenke ne samo v kuhanju, ampak tudi v hraniloslovstvu, enostavni kemiji in to po primerni metodi, ki pa je seveda za vsak stan, za vsako ljudsko plast, lahko rečemo za vsako posamezno gospodinjstvo, drugačna.

Tudi v naših krajih so naše gospodinjke začele pravilno razumevati kuharske knjige, ki so si jih velikokrat nabavile, ne da bi jih znale uporabljati, šele takrat, ko so jim gospodinske šole in gospodinski tečaji dali potrebnih osnovnih naukov za to razumevanje.

V letošnjem letu se bomo na tem mestu razgovarjale o temeljnih naukih kuharske umetnosti, pa bomo zraven pogledale nekoliko nazaj in se pomudile v sedanjem času, za katerega bomo skušale pripraviti najprimernejšo, najizdatnejšo in najboljšo prehrano.

KUHINJA

Mesni šebrole. Mešaj dva rumenjaka in žlico masti, prideni na kocke zrezano in z mrzlim mlekom poškropljeno zemljo ali kruhove drobtine, 5 žlic kuhanega in sekljanega mesa katerekoli vrste, žlico drobno zrezanega zelenega peteršilja, sneg beljakov. Vse narahlo zmešaj in stresi v pomazano, z drobtinami potreseno pekačo, razgrni testo za prst na debelo in peci v vroči pečici 10—12 minut. Pečeno razreži na koščke in nudi s solato ali kompotom.

Telečje srce na ogrski način. Osnaženo telečje srce podrgni s strokom česna, posoli in pretakni s slanino. V kozico deni malo masti, korenino peteršilja, košček korena, zeleno, lovorjev listič, vršič majarona, limonove lupine in pripravljeno srce; pokrij posodo in duši, da se dobro zmehča. V smetano (par žlic) vmešaj žličko paprike, vlij na srce in pusti, da v tej omaki še nekaj minut vre.

Prašičevo meso z rižem ali s kašo. Zreži $\frac{1}{2}$ kg svežega prašičjega mesa na majhne kocke. V ponev deni malo masti, zarumeni 2 žlici zrezane čebule, prideni meso, 2 žlici zrezanega zelenega peteršilja, žličko paprike, pokrij in duši, da se meso zmehča. Nato prideni pol litra oprane kaše ali riža. Zalij s toplo vodo, premešaj in pusti, da se počasi kuha še pol ure. Jed naj bo precej gosta.

Močnata jed po originalnem linškem receptu. Deni v porcelanasto skledo $\frac{1}{2}$ l svežega mleka in 7 dkg presnega masla ter postavi na gorko. Ko se mleko toliko segreje, da se maslo raztopi, vmešaj gladko 7 žlic moke, prideni 4 raztepena jajca, 3 žlice sladkorja, malo soli in vse dobro zmešaj. Že prej pa pomaži primerno veliko kozico, potresi jo dobro z drobtinami, obloži dno z zrezanimi kislimi jabolki ter vlij nanje testo. Postavi v srednje vročo pečico, da se urno speče. Praviloma pri pečenju lepo naraste.

Štrukelj iz sirovega testa. Deni na desko 15—20 dkg moke, 15 dkg sira iz kislega mleka, 6 dkg presnega masla, žlico sladkorja, malo soli in žličko ruma ali slivovke. To vse urno pogneti. Nato testo razvaljaj, potresi z zrezanimi jabolki, z malo cimeta in limonove lupine in s sladkorjem. Testo zvij in speci ter postavi

gorkega na mizo. (Za nadev lahko vzameš tudi marmelado, ali pa kislo smetano in rozine.)

DELO NA VRTU OD JANUARJA DO FEBRURAJA.

Lepe, nepremrzle dneve uporabljamo za nego drevja na vrtu. Če pomislimo, s kakšno skrbjo obdelujemo vse druge kulture na vrtu, travniku in polju, pa bomo videli, da sadnemu drevju obračamo prav malo pozornosti in ravnamo z njim prav mačehovsko. Potem se pa še čudimo, če nam ne donaša toliko sadja, kakor si ga sami želimo. V našo lastno korist bi bilo, če bi se začeli bolj zanimati za naše sadovnjake in bi sadnemu drevju nudili vsaj toliko zanimanja, kakor drugim panogam gospodarstva in gospodinjstva. V sedanjih težkih časih bi bil sadni donos vrta važen stranski vir gospodarskih in gospodinjskih dohodkov, katerih bi bil marsikateri dom deležen brez posebnega truda.

K zimskemu delu v tej smeri spada: razredčenje vej, snaženje drevja, obdelava tal in gnojenje.

Izzagavanje in odstranjevanje vej je za drevje zaradi tega važno, ker na ta način pridejo ostale veje in mladike do prostora, svetlobe in sonca, kar potrebujejo za svojo rast in uspevanje. To delo najbolje izvršita dve osebi: ena na drevesu žaga ali reže, druga pa spodaj pripoveduje, kaj je treba odstraniti. Preveč spodnjih vej ni dobro odstraniti, ker bi potem sokovi ne mogli po drevesu pravilno krožiti in bi nekatere, zlasti mlajše veje usihale. Velike rane, ki jih napravi žaga, je treba ob robu skrbno in gladko obrezati in jih zamazati z lesno smolo, ki jo je treba nekoliko ogreti, da je gosto-tekoča.

Debla sadnega drevja bi bilo treba vsake dve ali tri leta odrgniti in namazati s 15%no karbolovo raztopino. Na ta način se najuspešnejše borimo proti raznim škodljivcem, ki se skrivajo v lubju, kakor razne uši, gobe in podobno.

Tudi priprave za pomladansko cepljenje se že v januarju prične. Prva priprava je odstranitev starih vej, kar naj se vedno zgodi v času, ko drevo miruje, počiva, t. j. v januarju. Čim prej se to zgodi, tem bolje za drevo, ki izgubi tem manj moči. Prav ob tem času je treba tudi pripraviti mladike, t. j. cepiče. Da ostanejo sveži do

marca — aprila, ko je primeren čas za cepitev, jih do polovice njihove dolžine postavimo v zemljo in sicer ne povezane, ampak drugega zraven drugega. Dobro pa si moramo zapomniti, da je za cepitev najprimernejši čas marec — april.

Tudi sadno grmičevje je treba v januarju obrezati; če s tem odlašamo, grmičevju škodujemo, ker prično že poganjati in tega ne preneso zaradi izgube sokov, ki že takrat zelo živahno krožijo po njih. Pri tem moramo vedeti, da je treba odstraniti starejše veje, 2—3 letne pa pustiti, ker te najbolj rode. Od letošnjih mladik, t. j. poganjkov iz tal, iz korenin, je treba pustiti 6—8 najmočnejših, druge pa odrezati. Nekatere praktične vrtnarice trdijo, da je

sadnemu grmičevju treba prikrajšati vse vršičke; to da varuje pred rjo.

Za zelenjadni vrt si gospodinja v januarju napravi točen načrt, kako ga bo obdelala. Tudi izbiranje, sortiranje, čiščenje raznih semen spada k zimskemu delu; na vsak način pa naj se gospodinja zanima zdaj pozimi za razne članke o vrtnarstvu, ki jih prinašajo razni listi ter naj se pri sovrstnicah nabere vseh mnogovrstnih nasvetov za dobra in res kaljiva semena.

V zimi je treba tudi premetati kompostno jamo, kar se lahko zgodi tudi ob zmrzlini. Pri tem delu ne smemo pozabiti na apno (nekateri rabijo tudi nekaj Tomaževe žlindre), ki ga natrosimo med posamezne plasti prekopane kompostne jame.

Z A D A N E S A L I J U T R I

OZEBLINE NA ROKAH IN NOGAH.

Ozeblíne nastanejo zaradi nepravilnega krvnega obtoka. Bolehni ljudje, ki trpe na nepravilnem obtoku krvi, hitreje ozebejo kot zdravi. Občutljiva, nežna koža zelo nagiblje k ozeblíni.

Potrebno je v prvi vrsti, da skrbimo za pravilno cirkulacijo krvi in da je nič ne ovira. Napačno je, če se trdo zavijemo v tople stvari, da se ubranimo mraza. Čevlji naj bodo močni, a ne smejo tiščati, čevlji mora biti toliko prostoren, da se prsti lahko gibljejo, kar moramo tudi večkrat storiti. Tesni povoji niso pravilni.

Premnoge gospodinje, prodajalke, mlekarice imajo roke in noge ozebljene. Gospodinja iztakne ozeblino pri obešanju perila večkrat še v primeroma toplem vremenu. Voda na mokrih rokah izhlapeva, kar povzroča mraz, ta ustavi kroženje krvi v rokah, roke omrtve, ozebijo. Če je pa ozeblina tu, jo je silno težko odpraviti. Čez poletje sicer ničesar ne opazimo, a ob prvem mrazu se pokaže. Pravijo, da pravega sredstva za odpravo ozeblíne ni, treba se jih je le varovati.

Kako? Zapestje imejmo vedno toplo! Volneni zapestniki niso morebiti zastarela

reč, ampak prav koristna. Priporočajo tudi, da si pred delom v mrazu nadrgnemo roke, zlasti po vrhu, ne le po dlaneh, z glicerinom. Večkrat pa sploh cele roke s frotirko. Znano je mahanje in stepanje z rokami, kar pospešuje krvni obtok. Ušesa tudi radi skrivamo pred mrazom, pa ni posebno pripravno že radi sluha. Zadošča že, če uho le deloma pokrijemo s klobukom ali čepico; današnja moda z enim ušesom prav mačehovsko postopa... Če v nos zebe, ga ne smemo vtikati k peči ali v vroče roke, ampak ga masirajmo in dihajmo, da se nozdrvi gibljejo. Sedanja moda izpostavlja mrazu mnoge dele ženskega telesa, ki niti nimajo naravnega varstva proti mrazu, t. j. maščobnih blazinic; zlasti kolena naj bi si ženske varovale pred mrazom, kajti ozeblina rada zavzema tudi širši krog.

Če so ozeblíne celo odprte, pa je treba zdravniške pomoči. Pri zmrzlini je treba jemati kopeli od mrzlega k vročemu, polagoma vedno dalje v vročem; nikoli pa ne smemo zmrzlega uda vtakniti v vročo vodo, ali pritiskati k vroči peči, vselej najprej v mrzlo vodo, ali drgniti s snegom. Bolečine olajša raztopina hrastovega lubja v vodi. V zadnjem času porabljajo za odpravo ozeblin tudi višinsko sonce.

KDAJ SE DOJENČEK SMEJE?

Ko dobi naravno hrano.
Če dobiva hrano enakomerno.
Če leži v suhem.
Če ga dvigneš k jedi, h kopanju ali k previjanju.
Če ga vsak dan koplješ.
Če se redno izprazni.
Če je primerno zavito.
Če lahko brca.
Če je zibelka snažna in gladka.
Če ga pustiš spati.

KDAJ DOJENČEK JOKA?

Ker je navajen, da ga takoj kdo dvigne, če joka.
Ker je lačen.
Ker je dobil preveč mleka, ali je pre-naglo pil.
Ker je pil pokvarjeno mleko.
Ker je pretoplo zavito.
Ker mu manjka svežega zraka.
Ker je moker.
Ker v trebuhu nekaj ni v redu.
Ker ga ne pustiš pri miru, ga nosiš in treseš.
Ker ne more spati.
Ker je obleka ali ležišče v neredu.
Ker ga koža srbi radi nesnage.
Ker ni dobro osušen.

ČESA LJUDEM NIKOLI NE PRIPOVEDUJ?

Svojih sanj! — Nikogar ne zanimajo, razen učenjake, a tem imaš najmanj pri-like jih pripovedovati.

Svojega trpljenja! — Naj te navidezno sočutje ne moti, ker ti pomagati ne more! Poslušajo morebiti tvoje pripovedovanje, pa zraven mislijo na lastno trpljenje.

Ne govori o trpljenju svojcev! To ljudi še manj zanima.

Ne pripoveduj nikomur, kaj rada ješ in česa ne maraš; tudi o svojcih tozadevno molči!

Nikomur ne razlagaj svojih ali svojcev želodčnih bolezni!

Ne pripoveduj o filmih, ki si jih pred kratkim videla! Če so še tako lepi videti,

poslušaj jih nihče ne rad, zlasti ker ves po-tek zmešaš.

Ne govori, kako prikupljiva si bila kot mlada deklica in kako sijajno si nastopala, posebno še, če si že starejša. Nihče ti ne verjame, četudi kažejo, kakor bi verjeli.

Nikogar ne zanima, če pripoveduješ, ka-ko so tvoji otroci dobivali prve zobe; kvečjemu materam to povej, pa še te se za-nimajo le za svoje otroke.

Nikomur ne pravi, kako pameten je tvoj pes in kako grdo se tvoja služkinja obnaša; oboje ljudje vidijo.

Če misliš, da so ti nasveti pretirani, pa sama premisli, če pač ti druge, ki o tem govoré, rada poslušáš!

SMEJATI SE JE ZDRAVO.

Ko se smejemo, nehote globoko dihamo. Ker je pri navadnem dihanju ventilacija pljuč zelo površna, posebno pljučnih ko-nic, ki so, kakor znano, nevarna ležišča ba-cilov, je obnavljanje zraka zelo pomanj-kljivo. Kadar se pa prav.»od srca« sme-jamo, se pljuča prav do skrajnih koticov temeljito prezračijo, podobno, kakor če v sobi, kjer je bil odprt samo zgornji del okna, odpremo okna in vrata na stežaj. Tako zračenje pljuč in dovajanje kisika je za pljuča, zlasti pa za nenasitna krvna telesa nekaj glavni obed. Taka dihalna gimnastika krepi pljuča, a koristi tudi dru-gim organom človeškega telesa. Seveda ve-lja to za neprisiljen glasen smeh, ko nas v pravem pomenu besede stresa; imamo ob-čutek, da nas vse boli ter se nehote priti-skamo z rokami na prsa in na trebuh.

Globoki dihalni sunki izčistijo najbolj zanemarjene dele pljuč, zato je dihanje olajšano. Pa tudi prebavni organi se pri takih dihalnih sunkih, ko se od smeha »zvijamo«, razgibljejo, kar prebavi zelo koristi.

Neki zdravnik piše, da je smejati se naj-boljše sredstvo za dobro prebavo. To so vedeli že tudi v starih časih, ko so bogataše v njihovih dvorcih razveseljevali takozvani dvorni norci. Smejati se, je, kakor vidimo, našemu zdravju zelo koristno. Zato pa skr-bimo, da se od časa do časa od srca na-smejamo!

vali to povest tudi povest občinskih revežev, ker pač obravnava žalostno usodo teh ljudi in zlasti še v takih primerih, kakor se je to zgodilo Ceciliji in Katarini. Vsa povest pa nam opisuje Belo Krajino, ki pa smo jo že videli lepše popisano pri našem Lojzetu Golobiču.

Mohorjeva je izdala tudi še povest P. Dörflerja v prevodu Janeza Pucija, ježenškega župnika, »Mutasti greh«. Pravilno bi se morala povest imenovati »Zamolčani greh«, ker pripoveduje žalostno življenje, polno očitkov vesti ubogega črednika, ki je v svoji mladosti zamolčal greh, nosil vse življenje njegovo pezo ter se komaj na smrtni postelji izpovedal. Ker je v tej povesti le malo dejanja, najbrž čitateljem ne bo posebno ugajala, dasi ima mestoma zelo lepe refleksije. To pa zaradi tega, ker smo bili doslej v Mohorjevi navajeni zelo lepih povesti.

Velike važnosti za slovenski narod pa je knjiga »Jetika«, ki jo je spisal primarij dr. France Debevec. Vsi vemo, da je jetika najjačja bolezen, ki nam pobere tisoče in tisoče ljudi vsako leto in je zato zadnji čas, da se začne ves narod zanimati zanjo in tudi, da podvzame vse korake, da se je obrani. To je pisatelj prav dobro zadel, ko je opisal in orisal jetiko vsakega organa posebej, povedal povsod, kako naj se varujemo te bolezni, kako naj ravnamo z jetičnimi bolniki, kako se da jetika zdraviti z zdravili, z zdravljenjem v prirodi in po operaciji. Celotno knjigo pojasnjuje veliko število slik in risb (nad 100). Tako imamo Slovenci prvo samostojno knjigo o naši največji neprijateljici, jetiki, ter si je, ako se poglobimo v študij te knjige, lahko obvarujemo. Vsi moramo biti hvaležni založnici Mohorjevi družbi, da je to knjigo izdala.

Nadaljevanje.

Ako gre za
zavarovanje,
pride v poštev le

UZAJEMNA ZAVAROVALNICA

V LJUBLJANI
Miklošičeva cesta 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi.
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »Karitas«.

Zavarujte sebe in svoje imetje
edino pri naši domači
slovenski zavarovalnici.

MARIJA KMETOVA : MOJA POTA.

Izpovedi slovenske pisateljice.

Novost na slovenskem književnem trgu!

Cena 15.— Din

MISIJONSKA TISKARNA, DOMŽALE - GROBLJE.

Z A L O Ž B A V I G R E D I

Ljubljana, Masarykova 12.

Mati vzgojiteljica. — Din 16.

Dekliški oder III. — Din 10.

Med pomladjo in poletjem. — Din 10.

Dekliški oder IV. — Din 16.

Henoh Arden. — Din 8.

Dekliški oder V. — Din 7.

Dekliški oder II. — Din 12.

Dekliški oder VI. — Din 7.

